

MÆRKEDE STORKE

(*CICONIA ALBA BRISS.*)

AF

H. CHR. C. MORTENSEN.

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER.

Den følgende Afhandling skulde egentlig have været frem allerede for flere Aar siden; men forskellige Omstændigheder har bevirket, at jeg først nu har kunnet give mig i Lag med den. Den har imidlertid derved vundet i Fyldighed, idet der nu og da i den forløbne Tid er indsendt Efterretninger om dræbte Storke; alle Meddelelser, som er kommet mig i Hænde til 1. Maj 1920, er medtaget.

Inden jeg begynder, vil jeg gerne have Lov til at aflægge min bedste Tak til Carlsbergfondet, der har støttet mig pekuniært, samt til de mange unge Mennesker, der ikke har skyet hverken Sved eller Anstrengeelse for at faa anvendt saa mange Storkeringe som muligt. Baade til dem, der allerede har faaet en Gevinst i mit Storkelotteri, og til dem, der endnu ikke har vundet! Det er mest Elever fra Viborg Katedralskole, der har hjulpet mig, en 20—30 Mand i det hele, og flere af dem har tilbudt deres Tjeneste Aar efter Aar og cyklet rundt som nybakte Studenter, ja som fleraarige studerende ved Københavns Universitet. Den af de unge, der nævnes oftest i det efterfølgende, nuværende Stud. theol. Halfdan Lange, som har gjort et stort Arbejde for mig i sin Hjemstavn, fra den tyske Grænse (før 1920), forbi Ribe, helt op til Varde, er dog ikke en gammel Elev, men Bekendt paa anden Maade, idet han er Søn af afdøde Adjunkt Lange i Ribe og Sønnesøn af Botanikeren, længst afdøde Professor Joh. Lange. Min Tak

ogsaa til Pressen, Postvæsenet og til alle andre, som har vist Interesse for mit Arbejde!

STORKEMÆRKNING.

Da jeg for snart 32 Aar siden holdt mit Indtog i Viborg, var der ikke faa Storkereder spredt omkring i Byen, ligesom jeg ogsaa havde set mange i Skive. Allerede langt tilbage i Tiden har jeg derfor tænkt paa at mærke Storkeunger i disse Byer, men igennem mange Aar maatte jeg igen opgive Tanken, hovedsagelig fordi Rederne ikke var let tilgængelige; de var jo anbragt paa Tegtag, og dels var Ejeren ikke tilbøjelig til at have fremmede Mennesker kravlende dør, dels var Tagene heller ikke ufarlige at bestige. Og da jeg endelig en Gang besluttede mig til at gøre et Forsøg og i den Anledning henvendte mig til en Købmand, viste det sig, efter at jeg havde været hos ham et Par Gange, at Manden selv i og for sig ikke havde noget imod, at jeg gik op til Reden, men at hans Kone ikke vilde tillade det, fordi hun var bange for, at de gamle Storke ikke mere vilde tage sig af Ungerne, naar Mennesker havde rørt ved dem. Det er jo et ikke ualmindeligt, menneskeligt Træk, saaledes at arbejde med en fraværende Bussemand!

Jeg prøvede saa foreløbig ikke flere Steder i selve Viborg, men da jeg havde lagt Mærke til Storkereder paa Straatage i Byens Omegn, besluttede jeg at forsøge her, og det gik bedre. Læge Rossen, M.D.O.F., i Bjerringbro opgav mig endogsaa en »Storkeby«, Løvskal, hvor der kunde ses baade to og flere Reder paa Gaardene, og han hjalp mig venligst paa de første Ture saavel med Køretøj som paa anden Maade.

Det var helt spændende i de første Aar, da der endnu hist og her var mange Storkereder, at komme f. Eks. til Løvskal eller til Vissing, at nærme sig ad Vejen paa Bakkedragene ved Byerne, se hen over Tagene nede i Lavningen og lægge Mærke til, om der var hvidt ved Rederne, for det var Skarn-Mærker, og saa var Reden beboet! En Gang imellem saas ogsaa en Stork flyve hen over Gaardene, medens Ungerne, navnlig hvis de laa ned, ikke kunde opdages uden ved Hjælp af Kikkert.

Første Gang, naar jeg kom til en Gaard og forklarede, at jeg gav mig af med at mærke Trækfugle for at faa noget at vide om deres Rejseveje, samt spurgte, om Storkeejeren havde noget

imod, at jeg mærkede hans Storkeunger, var man ikke altid klar over, hvad man skulde svare. Nogle Steder var man bange for, at Storkene ikke mere turde komme tilbage til Reden, naar jeg havde været deroppe; andre Steder frygtede man for, at Taget skulde tage Skade. Et Par Gange er jeg blevet betragtet som en fordægtig Person, og Gaardejeren har først i nogen Tid set mig an, inden det betænksomt er kommet: »Naa! — Ja. — Hvad skulde da det saa koste?« At jeg ingenting vilde have for min Ulejlighed, forøgede Mandens Mistro; der maatte være noget under!

Efter lang Snakken frem og tilbage, vendte en Storkeejer mig til sidst Ryggen og vilde gaa. Jeg raabte efter ham: »Ja, men De har vel ikke noget imod, at jeg mærker Storkeungerne?« — »Det er mig sku lige kært,« svarede han, idet han fjernede sig; han var paa sin Post og vilde ikke give sig nogen Blottelse, saa han bagefter maaske alligevel kom til at punge ud. Hvor- efter jeg naturligvis skyndsomst hentede Stigerne.

En Gang var jeg taget ud til en Landsby paa en Søndag, idet jeg gjorde Regning paa, bedre at kunne faa en Mand til at hjælpe mig med Stigerne paa en Helligdag end en af de andre Dage. Der stod da ogsaa en Flok unge Karle i lystig Samtale og røg Tobak. Men det var mig ikke muligt at bevæge nogen til at give mig en Haandsrækning; Passiaren forstummede, mens de saa paa mig, og derefter lo de mig lige op i Øjnene. Jeg henvendte mig da til Læreren i Byen, og han skaffede mig en flink Kommis, der var hjemme paa Besøg fra den nærliggende Købstad, hvor han ellers gjorde Tjeneste. Men han maatte høre mange Spottegloser fra sine Kammerater, og da vi gik omkring i Gaardene, fulgte der en hel Sværm unge efter os; de sparkede til Spande, drejede paa Slibestene, var højroastede og ubehagelige.

Men det er ogsaa den værste Oplevelse, jeg har haft; i Reglen har Folk været meget flinke. Et Par Steder er Læreren i Byen endog gaaet rundt med og har hjulpet mig med Stigerne, og efterhaanden er Befolkningen naaet til den Erkendelse, at »Storkemanden« ikke er et halvgalt Menneske, der meningsløst render rundt fra Gaard til Gaard, men at han er sig fuldt bevidst, hvad han gør. Dels ved at tale med Folk, dels ved at skrive smaa Artikler i Aviserne, har jeg efterhaanden beredt Vejen, saa at der f. Eks. sjældent har været nogen Vanskelighed for de unge Mennesker, som jeg i Aarenes

Løb har faaet til at hjælpe mig. Dog kan man endnu træffe en Storkeejer, navnlig en ældre og erfaren en, som stiller sig uvilligt, fordi han mener, at Ringmærkningen paa en eller anden Maade har noget med Storkenes Aftagen i Tal at gøre. Og ret almindeligt er det ogsaa, at man formoder, at jeg tjener godt ved Forretningen. Flere af mine unge Hjælpere har fortalt mig, at de undertiden faar det Spørgsmaal: »Naa, hvor meget kan De saa have om Dagen ved den Bestilling?«

Et Sted var jeg nær kommet helt galt af Sted. Storkereden var paa et lavt, enligt liggende Hus i Landsbyen, og jeg havde været inde hos Manden, som boede der og faaet Lov til at gaa op paa Taget. Mens jeg imidlertid sidder ved Reden og skal til at arbejde, hører jeg pludselig en skinger Kvinderøst nede fra Jorden: »Hvad skal De deroppe efter?« Jeg forklarede, hvad jeg havde for og tilføjede, at jeg havde Ejerens Tilladelse til at krybe op paa Taget. »Naa, har De det? Ja, Ejeren, det er ellers mig! Han, der bor i Huset, det er bare min Svigersøn, og han har ikke noget og skal have sagt. Huset, det er mit! Vil De se, De kan komme ned med Dem!« Jeg maatte saa ned og snakke fornuftigt med Konen, medens Manden klogelig holdt sig inde i Huset. Han havde slet ikke Lyst til at komme ud og tale med Svigermo'er, men overlod til mig at klare Ærterne, som jeg bedst kunde.

At klatre op paa et Straatag regner jeg for ganske ufarligt. Det er bekvemt at være to Mand om Arbejdet; ene er det ikke altid, man kan magte Stigen, og man kan ikke gøre Regning paa at faa Hjælp paa Gaarden, da det gerne er lige i Højbjergningens Tid, at Storkeungerne er tjenlige, og saa er naturligvis alle Mand nede i Engene. Brandstigen kan i Reglen ikke naa op til Tagryggen, men i Lo eller Stald findes i Almindelighed en kort lille Stige, som let kan bindes eller stilles paa Enden af den lange Stige, saa der kun bliver et lille Stykke Tag tilbage at komme over. Det har altid været mig en Æres-sag at kunne komme op og ned ad Taget, uden at det kan ses, at der har været nogen deroppe. Jeg træder derfor paa langs af Stiens Trin. Men undertiden er der naturligvis en eller anden nysgerrig nede i Gaarden, og saa skal det nok passe, netop som man sidder og er optaget af Mærkningen,

at han velvilligst kommer kravlende op for ogsaa at se Storkeungerne. En saadan Hjælpemester sætter selvfølgelig, trods alle Anmodninger, Fødderne paa tværs af Stigens Trin, saa hans Støvlesnuder laver dybe Huller i det møre Straatag. Naa, lidt forsigtig maa man naturligvis være under Bestigningen af Taget; det er hændt, at en af mine unge Medhjælpere, som oven i Købet er et meget behændigt Menneske, har været noget for flot i sine Bevægelser; han gled paa Taget, dumpede ned paa Stenbroen og kom galt af Sted med den ene Fod.

Naar man er kommet op paa Tagryggen, kan man krybe paa alle fire hen ad den. Her ovre i Jylland er Rygningen gerne belagt med afskrællede, tynde Græstørv, der er stukket fast med Pinde. Et Øjeblik efter er man saa henne ved Reden, der ofte er anbragt umiddelbart paa Tagryggen, og hvis Ungerne ikke allerede ligger ned, faar de travlt med at synke sammen i Benene, lægge Hals og Hoved fremad og gøre sig saa smaa som muligt. Hvis de omtrent er flyvefærdige, kan det hænde, at de bliver staaende op og blot hummer sig saa langt bort som muligt. Men hvis man saa rejser sig og strækker Armene besværgende ind over dem, sætter de sig gerne forfjamskede ned.

Det kan være praktisk at lægge en tom Sæk eller lignende fra Tagryggen op i Reden; de Grene, som denne bestaar af udvendig, er nemlig ofte slemt overkalkede af Storkenes Skarn, og ofte har den pindesamlende Stork ved en klippet Hæk fundet Tjørnegrene, som nu absolut ikke nøjes med at stikke i Mærkerens Benklæder.

Derefter bredes et Stykke mørkt Tøj hen over Storkeungerne, idet man passer paa, at deres Øjne først og fremmest er dækkede; de ligger da hen som døde Klumper, saa man kan skyde Hænderne ind under Dækket, fatte dem paa en Gang over Ryggen og ned under Fødderne, samt flytte dem, hvis det gøres nødigt. De er nemmest at behandle, naar de vender Halen mod Mærkeren, der mulig ligger paa Knæ paa Redekanten eller maaske er helt oppe i Reden hos Ungerne; han kan da stikke Haanden ind under den ene efter den anden, rette en af deres Fødder bagud, uden for det dækkende Stykke, skyde en af de brede, ikke helt sammenbøjede Aluminiumstrimler ind over Mellemfoden og klemme denne »Ring« helt sammen med en Tang. Han maa derved passe paa, at han ikke holder Ringen med

Kanten ind mod Storkens Fod (hvad den uøvede i Almindelighed gør); saa skræbes nemlig Skælklædningen let.

Hvor Storkereden har været anbragt paa en mulig halvraadden Pæl, saa jeg ikke har turdet læne mig til, end sige krybe op i Reden, har jeg haft god Nytte af en stor Kætser, hvis flade Pose har et Tværmaal paa en Meter. Med dens Jerntraadsrand har jeg kunnet trække selv de fjernest liggende Storkeunger hen til mig. Kætseren har ogsaa vist sig praktisk at bruge, naar det gjaldt om at faa meget udviklede Unger, der blev ved at staa op, selv om jeg nærmede mig Reden, til at lægge sig; ja, den har endog flere Gange nappet et Kuld, som var flyvefærdigt og lige skulde til at flygte bort fra Reden. Naar den først var kastet over Hovedet paa Storkene, skulde de nok sætte sig. Da Kætserens Pose er lavet af mørkt Shirting, kan den tillige anvendes som »sort Stykke« til at lægge over Ungerne.

De nødvendige Optegnelser: Ringens Indskrift, samt naar og hvor Mærkningen er foretaget, bør gøres, mens Mærkeren sidder ved Reden med Ungerne til let Eftersyn foran sig; venter han, til han kommer ned fra Taget, bliver hans Noter ikke altid til at stole paa.

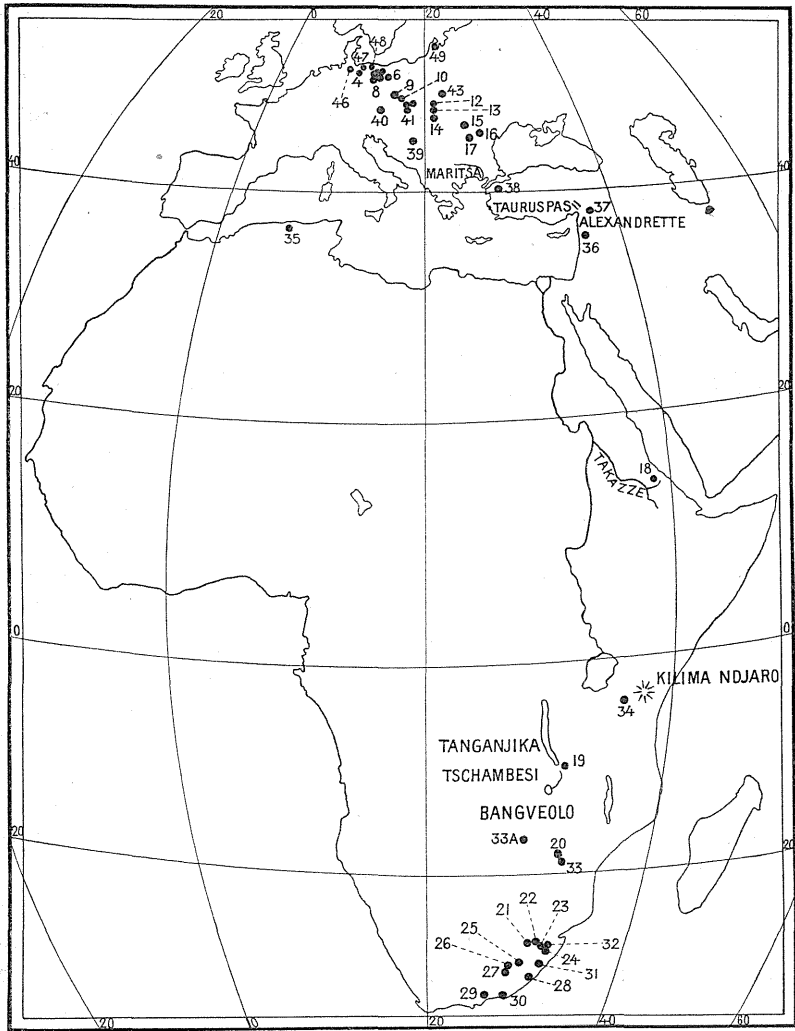
Et ganske godt Begreb om Ungernes Udviklingstrin faar man ved at maale, hvor mange Centimeter af de yderste Svingfjer i Vingen der er blevet til Fane; 3die, 4de og 5te yderste er de længste.

Den ornithologisk interesserede Mærker gør naturligvis ogsaa sine skriftlige Bemærkninger om Reden, optegner Sted og Datum paa en medbragt Papirpose, hvori han putter de store opgyldede Klumper, som findes i Reden og langs hen ad Tagryggen, og trækker sig saa tilbage, overladende til Fremtiden, om nogen af de mærkede Fugle vil bringe Bud fra fjerne Lande.

Hvis der saa efter nogen Tids Forløb meddeles noget, og navnlig hvis Underretningen kommer langvejs fra, har jeg jævnlig skrevet derom i de Blade, som læses paa Storkens Fødeegn, saaledes at Folk rundt omkring nu er ret godt kendt med vore fjedrede Venners Rejser.

Den Frygt, som mange Storkeejere i Begyndelsen nærrede for, at de gamle Storke skulde blive bange og forlade Reden, naar man gik op til den, eller at de ikke vilde have noget med Ungerne at gøre, naar først et Menneske havde rørt ved dem, har vist sig ganske ugrundet. En af Storkeforældrene har jævn-

STEDER, HVORFRA DER ER KOMMET MEDDELELSER OM RINGSTORKE,
MÆRKEDE »MORTENSEN VIBORG«.

Kortet (der p. G. a. indtrufne Forhold ikke er tegnet af Forf., men udført efter en Skitse af denne) viser, hvorledes jydskke Storke er fløjet mod S.Ø., ned gennem Europa, og derpaa har samlet sig igen, efter deres lange Rejse, i S.Ø.-Afrika. Da Skitsen er tegnet paa Fotografi af et Gradnet, der var afsat paa en Globus, lader der sig ikke foretage Maalinger paa Kortet.

De Tal, der ikke betegner geogr. Br. og L., henviser til Løbenumrene i Kapitlerne om de meldte Storke; to Steder har den ringe Plads forhindret deres Anbringelse, nemlig ved 8 paa

5 45 11 42
c. 53° n. Br., der angiver 44 og ved 41 S. f. 50° n. Br.: 41
7 8

lig staaet rolig i Nærheden af Reden, paa Tagryggen eller paa en Skorsten, mens Mærkningen har fundet Sted, og der er ofte blevet fodret, umiddelbart efter at Mærkeren er kommet ned og har taget Stigerne bort. Heller ikke har de gamle Storke nogen Sinde angrebet ham, der sidder og giver Ungerne Ring paa. Fuglen gaar absolut ud fra, at man ikke vil gøre dens Afkom Fortræd. En af mine Hjælpere har en Gang fortalt mig, at den gamle Stork, mens Mærkningen stod paa, flere Gange kom brusende lige hen om Ørene paa ham. Jeg antager, at det har været en særlig tillidsfuld en, der har haft Lyst til at sætte sig i Reden hos Ungerne, til Trods for Mærker, Stiger o. s. v.

Den Del af Mærkningsarbejdet, som har tiltalt mine unge Medhjælpere mest, er den særlig turistmæssige. Det, at cykle fri og let en smuk Sommerdag ud ad Landevejen og, som Kortet angiver, at komme til den ene Landsby efter den anden, at køre ind paa de fremmede Gaarde og tale med Mennesker, man aldrig har set før, som om man havde kendt dem i mange Aar, — alt dette har Oplevelsens bedaarende Magt over sig. Et Sted bydes der maaske en Kop Kaffe, et andet Sted trakteres med en Skaal Jordbær, og i Almindelighed modtages man som den, der bringer et frisk Pust med fra andre Egne. At klatre op ad Stigerne til de store, smukke Fugle er jo ogsaa morsomt! Og at se fra sit høje Stade hen over Landsbyens Tage, langt ud over Marker og Enge! Derimod er det ikke nær saa interessant at skrive Ringens Indskrift nøjagtig af paa Mærkesedlen, samt angive Ungernes Udviklingsgrad o. s. v., endvidere at meddele det nødvendige, af Hensyn til en mulig kommende Brevveksling, om Storkeejerens Stilling i Samfundet, at stave hans Navn rigtigt, optegne hans Postadresse og til Slut huske at sætte sit Navn og Mærkningsdatum under. Ligeledes har det ikke været i Kurs at samle Gylp: det tager Tid, og Poserne er ikke lette at have med i Rygsækken; navnlig hvis Gylpklumperne er vaade, gaar bl. a. Papirposer let i Stykker, saa Gylpen ligger og flyder over Madpakkerne, og hvad man ellers har med. Dog har jeg, takket være navnlig Stud. theol. Lange, faaet samlet ikke saa lidt deraf, mere end hvad vi i gamle Dage kaldte en Skæppe, og en Undersøgelse af disse Sager vil ved Lejlighed blive gjort.

Det er naturligvis morsomt at give ogsaa andre Fugle end Storke Ring paa, navnlig naar man er ung og rask, saa man kan komme dygtigt omkring fra den ene Egn til den anden; Arbejde ude i Naturen har jo altid sin Tilløkkelse. Men Videnskaben er bedst tjent med, at der er een Mand, der samler alle de Iagttagelser, der gøres over en bestemt Fugleart, og navnlig da, at det er een, der faar Underretning om, hvor de tilvebragte Ringfugle flyver hen, samler Meddelelserne og offentliggør dem. Hvis de samme Fuglearter studeres af flere Mænd, der hver optegner de indkommende Meldinger til sit eget Brug, vil Udbyttet i videnskabelig Henseende ikke blive saa godt. Bl. a. maa de indvundne Resultater jo meget ligne hverandre, saa meget endogsaa, at et Tidsskrift ikke har særlig Interesse af at modtage dem fra mere end fra een Side. Hvis de kommer frem begge to (eller maaske flere) bliver de dernæst ikke ordnede paa samme Maade, hvad der besværliggør Brugen af dem for den, der af en eller anden Grund vil benytte dem. Og der vil endda vise sig flere Ulemper. Er der derfor flere, der vil ringe Fugle med sin Adresse, bør de mærkende Personer forhandle med hinanden og dele Fuglearterne mellem sig, inden de skrider til Arbejdet.

RINGE.

Jeg har brugt lignende »Ringe« til at mærke Storke med som dem, jeg i sin Tid anvendte til vore store Rovfugle, det vil altsaa sige Aluminiumstrimler, der var 2 mm tykke og 15 mm brede, men de har haft en noget større Periferi end Musvaageringene, nemlig 52 à 53 mm¹. Strimlernes Hjørner og Kanter er afrundet ved Hjælp af Fil og Polerstaal (eller en Rygkant af et Knivsblad), og derpaa er Yderfladen stemplet med en Indskrift. Hvorledes denne skal lyde for at være saa hensigtsmæssig som muligt, har jeg prøvet mig en Del frem med. Først stemplede jeg blot min Adresse og et Løbenummer, der henviste til Mærkebogen. Men da det viste sig, at Folk ikke altid meldte mig Fangsten af en Stork, enten fordi de ikke mente, det var Meningen, at de skulde gøre det, eller fordi de ansaa Adressen for utilstrækkelig, da der ikke var opgivet hverken min Livsstilling

¹ Se H. Chr. C. Mortensen: Fra Fuglemærkningsstationen i Viborg. D. O. F.s Tidsskr. 1911—1912, S. 106 og 107.

eller Gaden, hvori min Bopæl var, stemplede jeg »Write to« foran mit Navn. Storkene passerer jo imidlertid ogsaa Lande, hvor der ikke tales Engelsk, og det var derfor ikke altid, man forstod disse Ord. For Øjeblikket sætter jeg »Adresse« foran mit Navn; det Ord vil vel Folk forstaa, hvad enten de taler Tysk, Fransk eller Engelsk, og det indeholder desuden en Slags Opfordring til at henvende sig til mig.

I Begyndelsen, da jeg absolut tænkte mig, at Storken vilde være død, inden man fik Ringen i Haanden, brugte jeg de samme smaa Typer til at stemple med, som jeg anvendte til mindre Ringe (der skulde sættes paa smaa Fugle). Og da det viste sig, at uheldigt stemplede Tal kunde forveksles med hinanden, tilføjede jeg et Kontrolbogstav, som valgtes nogenlunde i Flæng, men som dog var forskelligt for Tal, hvori der var 8, 3, 6 o. s. v. Jeg lagde dernæst ikke Vægt paa, om Ringen blev sat saaledes paa Foden, at Indskriften var opret eller omvendt, naar Fuglen stod op. Det gør jeg imidlertid nu; det har vist sig mest praktisk, at Adresse og Nummer staar opret¹. Desuden bruger jeg store Typer til at stemple med; Tal og Kontrolbogstav er 5 mm høje, Bogstaverne i Adressen 2 à 3 mm.

Efter at Aluminiumpladerne er filet og stemplet, bliver de bøjet noget mer end halvvejs sammen, for at de lige kan skydes ind over Storkens Fod; dèr er det saa Mening, som før omtalt, at de skal klemmes helt sammen med en Tang, der ikke giver Mærke paa dem. »Ringene«, der skal bruges, bliver anbragt paa en Pind (mulig af Hyld, der egner sig fortræffelig til dette Brug, fordi den giver lange, lige, lette og dog faste Opskud), og de sættes i Nummerorden, for at faa mine Hjælpere til at bruge dem fra en Ende; dette letter nemlig Protokolleringen.

GYLP.

Som saa mange andre Fugle kaster Storken ufordøjelige Stykker af, hvad den æder, op i forholdsvis store Klumper (f. Eks. 3×4×5 cm). Disse lugter sødlig vammelt, mens de er friske, og det er ret almindeligt, at Folk, naar de ikke ser nærmere til, forveksler dem med Hestepærer, som Fuglene jævnlig bærer hjem til Reden for at have noget at ligge tørt og varmt paa. Klumperne findes, som før omtalt, baade i Reden og paa

¹ Se S. 133—134.

Tagryggen, men ogsaa ovenpaa og ved Foden af de Skorstene, som Storkene plejer at staa paa.

Gylpen giver et godt Bidrag til Kundskaben om, hvad Storken lever af, og jeg har da ogsaa ofte brugt den til at vise Storkeejeren, naar han er kommet ud i Gaarden og har talt om de mange Harekillinger og Agerhønskyllinger, som Storken æder. Det, man mest lægger Mærke til i Gylpen, er Haar (af Mus og Muldvarpe). Og dernæst sidder der tidt Dækvinger af store Biller, saaledes af Løbebiller og Vandkalve, i den; endvidere Muldvarpeklør eller de fasteste Knogler af et Muldvarpeskelet (den brede og knudrede Overarm f. Eks.), Paddeknogler og Fiskeskæl. Nu og da træffes Fjer af en eller anden Fugl, f. Eks. af en fældende Lærkeunge; men skønt jeg har haft ikke faa Gylpklumper i mine Hænder, har jeg aldrig fundet Rester af Harekillinger (omend jeg ikke tør benægte Muligheden af, at de maa kunne findes); men det er temmelig sikkert ikke mange, der gaar i Storken. En Gang har jeg fundet et Stykke Knogle af et større Husdyr i Storkegylp, uden at jeg derfor tror, at Storken er slem til at tage Svin eller Kalve; jeg antager, at Fuglen har fundet vedkommende Knogle ude paa Marken (hvortil den er kommet fra en Mødding) og har slugt den, ligesom den sluger Sten, hvide Porcelænskaar og Glasstumper, hvilket alt sammen, efter at være brugt i Kraasen til at søndermale de bløde Dele af Føden, kan findes i Gylpbollerne.

ERHVERVELSE AF DØDE RINGSTORKE.

Naar der er meldt mig en død mærket Stork, har jeg ofte forsøgt af faa den sendt til Udstopning. Fra Udlandet lader det sig naturligvis ikke gøre at erhverve den; dertil gaar Brevene ikke hurtigt nok frem og tilbage. Men endog herhjemme har det hidtil ikke været muligt at faa fat paa en, selv om Storken er omkommet nær ved Viborg, og Finderen af den døde Fugl har været saa venlig at meddele mig Fundet straks. To Gange har jeg dog været lige ved at faa mit Ønske opfyldt.

Den ene Gang tog jeg øjeblikkelig, da jeg fik Meddelelsen, med Aftentoget ud til Brevskriveren. Han cyklede saa, mens jeg i Hustruens Fraværelse passede de smaa, venligst ud til Fiskeren, der endnu mentes at opbevare den døde Stork. Men da Fuglen havde en af Mandens Geddekroge i Halsen, og han

skulde bruge sin Krog, havde han hugget Hovedet af Storken, og derefter havde han skaaret sig et Par gode Fjervinger af den, samt taget Brystmusklerne til sin Hund. Fuglen egnede sig altsaa ikke længer rigtig godt til Udstopning, og jeg vendte midt om Natten tilbage til mit Hjem med de sørgelige Rester af den halshuggede Mester Langben. Nogle Skeletdele, der havde deres Værdi derved, at Fuglens Alder var bekendt, lod sig ganske vist fremstille af Kroppen, men det var ogsaa det hele, jeg fik for min Ulejlighed.

Den anden Gang havde Finderen, der ansaa den Adresse, der stod paa Ringen, for utilstrækkelig, skrevet til et af vore Lokalblade og anmodet om at faa optaget en Notits, i det Haab, at jeg skulde se den dør. Jeg læste den ogsaa godt nok, men det var en Lørdag Aften, da Aviskontoret allerede var lukket, saa jeg ikke kunde faa Mandens Adresse, som Bladet havde ladet uomtalt, den Dag. Om Søndagen var der heller ikke noget at gøre, og først Mandag Aften kunde jeg sende et Brev af Sted. Nu skulde det imidlertid træffe hverken værre eller bedre, end at der — uden at jeg vidste af det — var to Gaarde af samme Navn i Nærheden af den opgivne Station; Brevet gik uheldigvis først til den forkerte Gaard, og da det endelig naaede hen, hvor det skulde, var det for sent. Manden havde ventet nogle Dage, men mente saa ikke, at der vilde komme Svar fra mig og havde derfor gravet Storken, der imens var blevet halvraadden, ned. Og at grave en død Stork, der ikke lugter rigtig godt, op og forsende den — det holder man jo ikke af.

MEDDELELSER OM DE UDSENDTE FORSØGSSTORKE.

Paa de følgende Sider er aftrykt det væsentligste af de Underretninger, som er indkommet om mærkede Storke fra Aarene 1901—1919 inkl. Da europæiske Landes Grænser endnu forskyder sig, mens dette skrives, og intet Kort endnu kan angive de ny Rigers Omraade helt paalideligt, er Ringstorkenes Fangsteder angivet i de Lande, som vi kendte før Krigen. Først er Beliggenheden antydnet løselig, i Forhold til et almindelig bekendt Sted, for at de Læsere, der er tilfredse dermed, i store Træk kan danne sig et Begreb om, hvor Storken er kommet hen. Men derefter opgives den Fangststedet nærmeste By (med geografisk Bredder og Længde); selv om Byens Navn ikke er kendt, vil

det kunne findes i Andrees Handatlas, 5. Udg. (1912). Og mulig nævnes til Slut Fangststedets eget Navn, for saa vidt som det har noget, og det er blevet opgivet.

For Danmarks Vedkommende er hovedsagelig Generalstabens Kort i Bogform, I. Jylland (1914), benyttet, samt »Politiken«s Danmark (1912), »Frem«s Amtskort og et Vægtkort over Danmark, mærket »Viborg Stiftstidende«.

I de fleste Tilfælde er Ringen selv eller et Blyantsaftryk af den (efter min Anvisning) blevet indsendt; et Par Gange har jeg kun faaet opgivet Ringens Nummer og Kontrolbogstav, men naar dette, der er valgt i Flæng, stemmer med, hvad der opgives i min Mærkningsbog, er det jo ogsaa tilstrækkeligt.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER TRUFFET I DANMARK UNDER DERES BORTREJSE DERFRA.

(1—3 inkl.)

1. Nr. 1479. Mærket 9. Juli 1917, 17¹/₂ km S. S. Ø. for Løgstør, paa Hvanstrup, hos Godsejer Wetche, af Elev Ein. Wetche.

Fanget 24. Aug. 1917, 140 km S. S. V. for sit Fødested, i Varde.

Faldet ned i Bankdirektør Palludans Gaard. (Naar en Stork er kommet ned paa Jorden, skal den, baskende med Vingerne, løbe et langt Stykke frem, for at naa til Vejrs igen; i en almindelig Gaard er der ikke Plads nok til denne Manøvre). Nr. 1479 blev sat op paa Taget, og nogen Tid efter fløj den videre.

Se »Ribe Amtstidende« (Varde) for 25. Aug. 1917.

2. Nr. 763. Mærket 10. Juli 1912 i Lemvig, hos Antikvitetshandler W. Søgaard, af Gymnasiast Haldor Bjarnesen.

Fundet død 2. Sept. 1912, 125 km S. S. Ø. for sin Fødeby, 12 km N. N. Ø. for Ribe, ved Hunderup.

Fuglen laa halvraadden i en Eng, Østen for Byen.

Meddelelse fra Gaardejer N. Tobiassen, Hunderup pr. Bramminge.

3. Nr. 1348. Mærket 2. Juli 1917, 8 km N. N. V. for Ribe, i Vilslev, hos Gaardejer Hansine Hansen, af Stud. theol. Halvd. Lange.

Fundet, nylig død (varm) 17. Aug. 1917, 7 km S. S. Ø. for sin Fødeby, tæt ved Ribe, af Arbejdsmand Chr. Bojsen. »Jeg blev helt sær ved det«, sagde Manden, »for Storken er ligegodt en Fugl, som vi allesammen holder af.«

Allerede 16. Aug. var Storcken set at vandre syg paa samme Sted i Engen, hvor den senere blev fundet død; to Grøfter løb her sammen i en Spids. Den maa have gaaet en Del rundt, eftersom Græsset var fuldstændig nedtraadt en to, tre Meter omkring den. Fuglen laa paa Bugen, med optrukne Ben og sammenlukkede Vinger; Halsen var lagt fremefter som et S, og Hovedet hvilede paa sin ene Side. Storcken har altsaa lagt sig ned i Engen og er død i denne Stilling. — Den var alene begge Dagene, men Flokke af Storcke ses almindelig i Træktiden paa Engene der omkring.

Meddelelse fra Stud. theol. Halfd. Lange, Ribe.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER OMKOMMET I MELLEM-EUROPA UNDER DERES BORTREJSE FRA DANMARK.

(4—17 inkl.)

4. Nr. 1288. Mærket 12. Juli 1915 i Ribe ($55^{\circ} 19'$ n. Br. og $8^{\circ} 45\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)) hos Købmand Ant. Andersen, af daværende Gymnasiast Halfd. Lange.

Fanget 22. Aug. 1915 i det vestlige Mecklenburg-Schwerin, c. 19 km N. V. for Schwerin, i Nærheden af Grambow ($53^{\circ} 47'$ n. Br. og $11^{\circ} 8'$ ø. L. (Gr.)) ved Blieschendorf.

Storcken, der var anskudt, saaret i den ene Vinge, havde opholdt sig paa samme Sted (ved et Vandhul, hvor der var godt med Frøer) i fire Dage, inden den blev fanget. Ringen blev saa taget af og opbevaret, medens Storcken blev sluppet igen.

Meddelelse fra Landarbejder Emil Lemke, Blieschendorf bei Rehna, Mecklenburg.

5. Nr. 095. Mærket 5. Juli 1916, 7 km S. S. Ø. for Hobro, i Handest ($56^{\circ} 34'$ n. Br. og $9^{\circ} 49'$ ø. L. (Gr.)) hos Gaardejer N. P. Nielsen, af Student Jørg. Kruuse og Gymnasiast N. Chr. Geertsen.

Skudt 20. Aug. 1916 i det vestlige Pommern, 63 km S. S. V. for Stralsund, ved Grammentin ($53^{\circ} 45'$ n. Br. og $12^{\circ} 55'$ ø. L. (Gr.)).

En Flok paa en Snes Storcke, hvorimellem 095, var i stærk Nordvestvind søgt ind i en Skov for at overnatte, og der blev da skudt paa dem.

Meddelelse fra Skovrider Schultz, Grammentin, Kreis Demmin, Vorpommern.

6. Nr. 9.¹ Mærket 17. Juli 1905, 19 km V. S. V. for Randers, i Løvskal (56° 27' n. Br. og 9° 43' ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer S. Vestergaard, af H. Chr. C. M.

Skudt 28. Aug. 1905 i den østlige Del af Provins Brandenburg, 79 km N. Ø. à N. N. Ø. for Frankfurt an der Oder, ved Dieckow (knap 53° n. Br. og 15° 7' ø. L. (Gr.)).

Lærer Lund i Løvskal skriver, at denne Stork, der var kendelig ved at være lille og langt tilbage i Udvikling, forsvandt fra sin Fødeby 26. Aug., sammen med de sidst afrejsende Kammerater.

Om Eftermiddagen 28. Aug. afsøgte den, i Selskab med et halvt Hundrede andre, Lokaliteterne omkring Fasaneriet paa Godset Dieckow, og henad Aften fløj alle Storkene ind i Fasaneriet og satte sig til Ro for Natten i nogle Fyrretræer. Jægeren sneg sig saa til dem og skød, da de lettede, med det Resultat, at Nr. 9 blev paa Pletten. Foden, med Ringen paa, blev opbevaret som Jagttrofæ.

Meddelelse fra Skovrider Zarnott, Dieckow, Neumark, Prov. Brandenburg.

7. Nr. 960. Mærket 10. Juli 1913, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing (56° 22' n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Mikkell Mikkelsen, af H. Chr. C. M.

Fanget 4. Sept. 1913 i Provins Brandenburg, 13 km S. V. for Berlin, ved Ruhlsdorf (52° 23' n. Br. og 13° 16' ø. L. (Gr.)).

Vingskudt.

Meddelelse fra Otto Sommer, Besitzer d. »Zur Dorfschänke«, Ruhlsdorf, Berlin.

8. Uden Nummer, men i Aviserne omtalt som tilhørende Hr. »Født i Viborg«; disse Ord stod nemlig paa Ringen, og under den Adresse blev der skrevet til mig. Mærket 26. Juli 1901 i Viborg af Hotelejer O. Preisler og H. Chr. C. M. Det var en ung Fugl, der paa en af sine første Flyvture var dumpet ned i Hotellets Have. Da den var blevet mærket samt sluppet igen og derefter Dag for Dag kom galt af Sted uden at kunne flyve bort, blev den sat i Pleje 13 km Ø. S. Ø. for Viborg, i Mammen (56° 24¹/₂' n. Br. og 9° 36¹/₂' ø. L. (Gr.)), hos Fiskehandler Deleuran. Den blev snart helt tam og færdedes frit

¹ Omtalt i D. O. F.s Tidsskr. I (1906—1907) S. 147 og i Gads Magasin 1907, S. 787.

omkring; i det første Aar var den stækket. I Løbet af Sommeren 1903, da dens Svingfjer ikke var klippet, saas den oftere i Selskab med andre Storke, og i August 1903 forsvandt den fra Mammen; den har uden Tvivl fulgt de bortdragende Kammerater.

I Slutningen af Oktober 1903 var den i Provins Brandenburg, 4 km N. V. for Frankfurt a. d. Oder, ved Boossen ($52^{\circ} 22'$ n. Br. og $14^{\circ} 29'$ ø. L. (Gr.)), og den indfandt sig, da det begyndte at knibe med Æde, stadig lige tillidsfuld mod Mennesker, paa Herregaarden Wulkow, hvor den blev indfanget, men desværre snart efter døde¹.

Det er den første Ringstork, der har antydet et Efteraarstræk mod S. Ø. (Se S. 142).

Meddelelse fra Dr. Schulz, Rittergut Wulkow, Post Boossen, Prov. Brandenburg.

9. Nr. 182. Mærket 4. Juli 1908, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Jens Nielsen, af H. Chr. C. M.

Skudt 19. Aug. 1911, Kl. $10^{1/2}$ F., i preussisk Schlesien, et godt halvt Hundrede km S. S. V. for Breslau, i Nærheden af Olbersdorf ($50^{\circ} 36'$ n. Br. og $16^{\circ} 47'$ ø. L. (Gr.)).

Det var smukt Vejr den Dag; Storken stod i en bakket Egn paa Marken, i Nærheden af en Eng; højt over den svævede flere Storke. Kødet blev spist og skal have været velsmagende; dens Fod med Ringen paa blev opbevaret som Jagttrofæ.

Meddelelserne, der kom dels fra Majoratets Skytte, dels fra Godskontoret, stammer fra Greve Ludvig von Strachwitz, Schloss Peterwitz, Kr. Frankenstein, Mittelschlesien.

Et halvt Aars Tid senere var Hofjægermester, Greve F. Ahlefeldt-Laurvig, Ulstrup, saa god at sende mig Udclip af »Wild und Hund« (15. Marts 1912), hvor Storken er opført sammen med de andre 4057 Stykker Vildt, der »kam zur Strecke« i det forløbne Aar; (herimellem findes ogsaa Pindsvin, Hunde, Katte m. m.).

10. Nr. 1519. Mærket 5. Juli 1919, $10^{1/2}$ km N. N. Ø. for Ribe, i Jernvedlund ($55^{\circ} 25^{1/2}'$ n. Br. og $8^{\circ} 48'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Kr. Øllgaard, (der opgiver, at hans Storke rejste enten 2. eller 3. Sept. 1919), af Stud. theol. Halvd. Lange.

¹ Se udførligere i »Frem«s »Vor Jord« 1904, Nr. 20; endvidere D. O. F.s Tidsskr. I (1906—1907) S. 146 og Gads Magasin 1907 S. 785.

Skudt 5. Sept. 1919, Kl. 4^{1/2} E., i preussisk Schlesien, lige ved Grænsen ind til den vestlige Del af østerrigsk Schlesien og tæt N. for det der liggende Jägerndorf (50° 5^{1/2}' n. Br. og 17° 42^{1/2}' ø. L. (Gr.)), ved Landsbyen Türrnitz.

Der blev netop afholdt Agerhønsjagt den Dag, og Solen skinnede varmt, da en Flok Storke, vel en 20 à 30 Stykker, pludselig kom strygende fra Nordvest, i en Højde af c. 30 m, lige hen forbi Jagtselskabet. Ved Skuddet, der hentede 1519 ned, opstod der Forvirring og Uorden mellem Fuglene, men snart samlede de sig igen og fortsatte deres Rejse i stærk Fart mod Sydøst. Saa vidt det erindres, var Flokken bredere fra højre til venstre Side end forfra bagtil.

Meddelelse fra Dr. Ludvig Frank, Türrnitz, Post Bratsch, Ober-Schlesien.

11. Nr. 34.¹ Mærket 13. Juli 1906, 19 km V. S. V. for Randers, i Løvskal (56° 27' n. Br. og 9° 43' ø. L. (Gr.)) hos Gaardejer A. Pallesen, af H. Chr. C. M.

Fanget 11. Aug. 1906 i den østlige Del af østerrigsk Schlesien, 13 km N. N. V. for Teschen, i Nærheden af Freistadt (49° 50' n. Br. og 18° 32' ø. L. (Gr.)), ved Marclowitz.

Storke, der var anskudt, saaret i den ene Vinge, blev set paa Marken, i Nærheden af en Tærskemaskine, som var opstillet dør, allerede 8. Aug. Efter at den var indfanget, blev Saaret vasket med Lysol og heledes snart. Men imens var Fuglen blevet saa vant til at omgaas Mennesker, at den stadig kom tilbage til Gaarden, skønt den havde Lov til at flyve frit omkring. Den fik, foruden hvad den selv fangede, Smaafisk og Køkkenaffald at æde, kom, naar man kaldte den med dens Navn, »Viborg«, og sluttede Venskab med en Ged, i hvis Stald den overnattede.

Meddeleren, der havde været 18 Aar paa Stedet og var et Friluftsmenneske, bl. a. Jæger, skrev til mig, at efter hans Erfaring fløj saarede Storke ikke bort fra Eggen alene, selv om de var kommet sig helt.

Meddelelse fra Ingeniør Bruno Schlotter, Sodafabrik Petrowitz, Freistadt, østerr. Schlesien.

12. Nr. 107. Mærket 14. Juli 1907, 8 km Vest for Aarhus, i Aarslev (56° 9' n. Br. og 10° 4' ø. L. (Gr.)), pr. Brabrand, hos Gaardejer Rasm. Kjeldsen, af H. Chr. C. M.

¹ Omtalt i D. O. F.s Tidsskr. I (1906—1907) S. 147.

Fundet død 21. Sept. 1907, i Galizien, 98 km Ø. S. Ø. for Krakau, ved Biecz (49° 45' n. Br. og 21° 14' ø. L. (Gr.)).

Fuglen var anskuddt. Men for øvrigt er Storkene fredet i Galizien, bygger Rede paa Husene og gaar frygtløse i Engene i Nærheden af Mennesker. Om Efteraaret drager Storkeflokke ned mod den ungarske Grænse, ligesom de om Foraaret kommer derfra.

Ringen blev skænket til Museet i Biecz.

Meddelelse fra Magistrats-Sekretær Klemens Kłosowski¹, Biecz, Galizien.

13. Nr. 715. Mærket 14. Juli 1911, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing (56° 22' n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Mikkel Mikkelsen, af Stud. med. Ejn. Rossen.

Skudt 8. Sept. 1911 Kl. 3 E., i det nordligste Ungarn, 190 km N. N. Ø. for Budapest, ved Deutschendorf (Poprád), (49° 2' n. Br. og 20° 17' ø. L. (Gr.)).

Storken stod alene i en Eng; den var saa tillidsfuld, at den blev staaende, da det første Skud faldt, og derefter lod den sig komme 20 Skridt nær uden at flyve. Meddeleeren spurgte mig i den Anledning, om det var en tam Stork. Det var det jo ikke; derimod kan det tænkes, at den har været saaret. Til Trods for at Fuglen stod stille, blev Ringen først opdaget, da det dræbende Skud var affyret. Det sjældne Jagtbytte blev udstoppet og tilhører Hr. Samuel Gally.

Meddelelse fra Sparekassedirektør Julius Krompecher, Poprád, Ober-Ungarn.

14. Nr. 530. Mærket 7. Juli 1913, 5 km S. Ø. for Viborg, paa Randrup (56° 25' n. Br. og 9° 28' ø. L. (Gr.)), hos Proprietær Carl Lund, af Gymnasiasterne C. Dahl og Oluf Schram.

Skudt 5. Aug. 1916, i det nordlige Ungarn, 112 km N. Ø. for Budapest, 17 km Norden for Eger² (Erlau) (47° 55' n. Br. og 20° 22' ø. L. (Gr.)), ved Mikófalva.

Storken stod Kl. 7 om Morgenen sammen med to Kammerater paa en Hvedestubmark op til en stor Eng i Egerflodens Dal, mellem to Bjergskraaninger. Jægeren, som ikke kendte synderlig til den Slags Fugle, der kun forekommer paa Gennemtræk i disse Egne, var nysgerrig efter at se dem paa nært

¹ Pet har Gutturallyd (Thienemann).

² Ikke at forveksle med det mere bekendte Eger i Böhmen.

Hold. Han gik derfor saa tæt hen til dem, som de tillod, og først da de lettede i en Snes Skridts Afstand, gav han Ild. Ringen blev derefter opdaget paa den skudte Stork. Fuglen antoges at fælde; derfor blev kun Vingerne og Ringen opbevarede (af Hr. Karl Kovács). Man spiser ikke Storke i Ungarn.

Meddelelse fra Ornithologen Titus Csörgey, Ungarische Ornithologische Centrale. Underretningen var sendt til dette Selskab fra Redaktionen af »Zoologiai lapok«.

15. Nr. 998. Mærket 5. Juli 1914, 15^{1/2} km S. V. for Randers, i Hovbjerg (56° 21' n. Br. og 9° 52' ø. L. (Gr.)), hos Pastor E. Müller, af Gymnasiast Holg. Jacobsen og Mellemskole-Elev Ejn. Nielsen.

Fundet skudt 20. Aug. 1914, i det sydøstligste Ungarn, c. 64 km N. Ø. à Ø. N. Ø. for Hermannstadt (Nagy-Szeben), 16 km S. Ø. for Schässburg (Segesvár) (46° 12' n. Br. og 24° 49' ø. L. (Gr.)), tæt ved Denndorf.

Det var nogle Markarbejdere, der Kl. 9 Form. fandt den døde Stork paa en højtliggende Eng (600 m over Havet), der mod Syd er begrænset af en Skov. Denne Eng benyttes hvert Aar som Hvileplads for de Storke, der er paa Rejse, og den dræbte Stork havde da ogsaa været sammen med en 40—50 andre Storke dør. Ringen blev taget af og gemt, medens Storken selv blev gravet ned. — Der yngler ingen Storke der paa Egnen.

Meddelelse fra Lærer M. Gabriel, Denndorf, Post Apold, Ungarn.

16. Nr. 200. Mærket 4. Juli 1908, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing (56° 22' n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer O. Steffensen, af H. Chr. C. M.

Gaardejer Steffensen opgiver, at den er set sidste Gang paa Reden 20. Aug. 1908; den er altsaa sandsynligvis afrejst sammen med andre Storke om Morgen, 21. Aug.

Skudt 26. Aug. 1908 i det sydøstligste Ungarn, c. 53 km N. Ø. for Kronstadt (Brassó), ved Zabola (45° 54' n. Br. og 26° 12' ø. L. (Gr.)).

Storken stod Kl. 3 E. alene i en Eng og var tilsyneladende meget træt. Jægeren har altsaa kunnet gaa tæt ind paa den; han skød den, da den begyndte at slaa med Vingerne og løbe hen ad Jorden for at komme til Vejrs. — Den havde, da den blev mærket, et stort, skorpebelagt Saar, c. 5 cm i Diameter,

paa den ene Skulder. Da Skytten ikke bemærkede det nu, har det efter al Sandsynlighed været lægt.

Ringen blev taget af og opbevaret.

Meddelelse fra Jakob Schenk, Adjunkt ved Ungarische Ornithologische Centrale, Budapest, og fra Godsforvalter Josef von Bene, Zabola, Háromszéker Komitat, Ungarn.

17. Nr. 950. Mærket 10. Juli 1913, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og $g. 10^{\circ}$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Lorenz Bonde, af H. Chr. C. M. — Ungerne var temmelig langt tilbage i Udvikling.

Skudt 5. Sept. 1913, i det sydøstligste Ungarn, c. 21 km S. V. for Kronstadt (Brassó), i Nærheden af Törzburg (Töröcsvár) ($45^{\circ} 31'$ n. Br. og $25^{\circ} 22'$ ø. L. (Gr.)), ved Szohodol.

Storken blev udstoppet.

Meddelelse fra Pastor Georg Babeş¹, Szohodol, Töröcsvár, Ungarn.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER TRUFFET I AFRIKA, PAA DERES REJSE BORT FRA DANMARK ELLER UNDER DERES OPHOLD I DEN SYDAFRIKANSKE SOMMER, (MEDENS DET ER VINTER I DANMARK).

(18—30 inkl.)

18. Nr. 1638. Mærket 17. Juli 1919, $5\frac{1}{2}$ km V. for Varde, i Janderup (g. $55^{\circ} 37'$ n. Br. og $8^{\circ} 23'$ ø. L. (Gr.)), hos Pastor Kromayer, af Stud. theol. Halvd. Lange.

Fanget 24. Okt. 1919, i det nordligste Abessinien, nær ved Adua ($14^{\circ} 9'$ n. Br. og $38^{\circ} 53'$ ø. L. (Gr.)), i Landsbyen Gurré.

Storken blev indfanget af en Abessinier og bragt til Chefen for det kgl. italienske Handelskontor i Adua, Hr. Pollera, som imidlertid ikke kendte saadan en, men antog, at det maatte være en Slags Ibis. Fuglen gjorde Indtryk af at være meget mat, men ellers var der ikke noget i Vejen med den. Den blev sat ned i Hr. Polleras Have, hvor den gik og havde det meget godt; ja, den var endog saa tillidsfuld, at det antoges, den havde været i Fangenskab her i Danmark, (hvad der for øvrigt ikke er Tilfældet). Hr. Pollera meddeler, at den vist gaar og »drøm-

¹ s'et udtales sch (Prof. Otto Jespersen).

mer om at fortsætte sin Rejse«, saa den er vel nok nu fløjet videre, men hidtil er der da ikke kommet flere Efterretninger om den hertil.

Meddelelse fra Cav. Uff. Alberto Pollera, Colonia Eritrea per Adua, via Massaua, Africa.

19. Nr. 293. Mærket 10. Juli 1909, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og $g. 10^{\circ}$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer H. P. Christiansen, af H. Chr. C. M.

Fanget 3. Dec. 1909 i Nord Rhodesia, S. S. Ø. for Tanganjika, c. 75 km Syd for Abercorn ($8^{\circ} 50'$ s. Br. og $31^{\circ} 22'$ ø. L. (Gr.)) ved en Biflod til Tschambesi, kaldet Masombesi.

Fuglen var indfanget af nogle Negere og blev bragt til Hr. de Long, som var paa Rejse i Afrika og den Dag havde slaet Lejr ved Masombesi. Han kendte ikke Fuglen, antog, at det var en Slags Stork eller Trane, men beskrev den godt nok til mig som hvid, med sorte Vinger samt med rødt Næb og Ben.

Storken blev sluppet igen, tilsyneladende uskadt.

Meddelelse fra Hr. A. de L. Long, Northallerton, Yorkshire, England; Brevet kom fra Bismarckburg (Tysk Østafrika) ved Sydøstenden af Tanganjika.

20. Nr. 976. Mærket 26. Juli 1913, 19 km S. Ø. for Viborg, paa Ansgaard ($56^{\circ} 18\frac{1}{2}'$ n. Br. og $9^{\circ} 35\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)), hos Proprietær A. Finderup, af Gymnasiast Holg. Jacobsen.

Fundet død c. 1. Marts 1914 i Syd-Rhodesia (Maschonaland), c. 15 km N. N. Ø. for Salisbury ($17^{\circ} 48'$ s. Br. og $31^{\circ} 5'$ ø. L. (Gr.)), paa en Landejendom ved Navn Thorn Park.

Ejeren af Farmen kendte ikke Fuglens videnskabelige Navn; »det er en stor, sort og hvid en, med rødt Næb og røde Ben« skriver han, »og den Slags Fugle kalder vi her i Afrika Locust birds (Græshoppefugle), fordi de holder meget af Græshopper.« I et senere Brev besvarer han, efter at jeg har meddelt ham, at Fuglen er en Stork, en Del Spørgsmaal, som jeg opstiller, saaledes:

Storkene opholder sig i hans Egn fra December til Marts; i Slutningen af December 1914 saa han en Flok paa 70, men kun en Dags Tid, saa drog de videre. Nr. 976 havde ogsaa været sammen med flere andre. Hans Jorder er hovedsagelig bevokset med langt Græs, 1—4 feet (altsaa indtil over 1 Meter) højt. Hist og her er der lidt »Krat«, hvori Træerne naar en

Højde af over 10 Meter. I disse Træer staar Storkene og sover om Natten, men om Dagen er de ude omkring paa Græsmarkerne (»the Veld«), og her i Græsset var det, at den døde Stork blev fundet. Man finder nu og da døde Storke; en Sommer laa der ikke færre end otte paa forskellige Steder i Græsset. I levende Live er Fuglene temmelig sky; man kan ikke komme dem nærmere end c. 30 Meter, før de letter. De flyver ikke ind til Husene og sidder altsaa ikke paa Tagene, som er af galvaniserede Jernplader. De bygger aldrig Rede eller har Unger i den sydlige Del af Rhodesia. Folk efterstræber dem ikke.

Meddelelse fra Hr. W. B. Bartlett, Box 313, Salisbury, Rhodesia, South Africa.

21. Nr. 198. Mærket 4. Juli 1908, 10 km S. S. V. for Randers, i Vissing (56° 22' n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaard ejer Edv. Petersen, af H. Chr. C. M.

Fundet halvdød c. 15. Febr. 1911 i det sydøstlige Transvaal, c. 50 km N. V. for Ermelo (26° 30' s. Br. og 30° ø. L. (Gr.)), nær ved Avlsgaarden Gras Pan Nr. 57.

Storken laa alene i en Eng; den var i en elendig Forfatning, syg og afmagret, samt fuld af Lus. Da den var død, blev Ringen taget af og sendt til Øvrigheden i Middelburg. Derfra blev der skrevet til Borgmester Tolderlund her i Viborg, og han lod Meddelelsen gaa videre til mig.

Meddelelse fra J. H. Herold, Resident Magistrate, Middelburg, Transvaal. Hr. Herold sendte det Brev, han modtog fra mig om Sagen, til Redaktør H. Frewin, der lod det trykke i »The Middelburg Observer« for 9. Juni 1911 og i »The Witbank News« for næste Dag. (I Febr. 1912 skrev jeg en udførligere Artikel om Storkens Liv i Danmark til de samme Blade; se 22).

22. Nr. 512. Mærket 11. Juli 1910, 17½ km S. S. Ø. for Løgstør, paa Hvanstrup (56° 49' n. Br. og 9° 20½' ø. L. (Gr.)), hos Godsejer Wetche, af Mellemskole-Elev Erik Wetche.

Omkommet i November 1911 (?) i det sydøstlige Transvaal nær ved Ermelo (26° 30' s. Br. og 30° ø. L. (Gr.)) paa Landejendommen »Lang en Smal«.

Fuglen blev ved et Uheld dræbt af en Kaffer; Storken er jo ellers fredet der i Landet.

Meddelelse fra J. P. Maré, Lang en Smal, Post Ermelo,

Transvaal. Brevet er dateret 27. Nov. 1911; paa en Henvendelse fra mig til Hr. Maré indløb desværre ikke noget Svar.

For om muligt at faa Folk til at udtale sig om Storkenes Ophold i Transvaal, skrev jeg en Artikel i »The Middelburg Observer« og »Witbank News« for 16. Febr. 1912; (i disse Blade havde jeg i Juni 1911 fortalt om 21). Paa denne Opfordring svarede Læge Pittet, saaledes som det meddeles S. 151.

23. Nr. 1063. Mærket 9. Juli 1914 ved Skive, paa Ny Skivehus ($56^{\circ} 34'$ n. Br. og $9^{\circ} 1'$ ø. L. (Gr.)), hos Fru Odgaard, af Gymnasiast Holg. Jacobsen og Mellem-skole-Elev Ejn. Nielsen.

Skudt 14. Dec. 1916 i det sydøstlige Transvaal, c. 70 km Øst à Ø. S. Ø. for Ermelo ($26^{\circ} 30'$ s. Br. og 30° ø. L. (Gr.)), paa Landejendommen Kliprug Nr. 107.

Meddeleren skriver paa mine Spørgsmaal derom, at han ikke ved noget om, at Storke i Sydafrika skulde være omkommet ved at æde Græshopper, der er blevet oversprøjtet med Arseniksæbevand. Endvidere, at *Ciconia alba*, saa vidt han ved, ikke yngler i Sydafrika¹; det er i det hele taget usædvanligt, at Storkene opholder sig dør i deres egentlige Yngletid, April—August (altsaa i den sydafrikanske Vinter); skulde der blive nogle tilbage, naar Kammeraterne rejser Nord paa, er det sandsynligvis Eksemplarer, som er syge. Og at det endog, som man har sagt², skulde blive mer og mer almindeligt, at Storkene opholder sig i Sydafrika i den Tid, det er Vinter dør, anser Meddeleren for ikke at stemme med de virkelige Forhold. Derimod har han f. Eks. den 30. Jan. 1911 set 67 *Ciconia alba* i den nordøstlige Del af Transvaal, i Zoutpansberg Distrikt, en god halv Snes Kilometer S. Ø. for Haenertsburg.

Meddelelse fra Dr. phil. H. G. Breyer, Direktør for Transvaal Museum, Pretoria, South Africa.

24. Nr. 1564. Mærket 2. Juli 1918, 8 km N. N. V. for Ribe, i Vilslev (knap $55^{\circ} 24'$ n. Br. og $8^{\circ} 42'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer H. Mar. Jepsen, af Stud. theol. Halfd. Lange.

¹ Selater (Fauna of S. Africa, Birds, vol. IV p. 39, 1906) omtaler, at det er meldt ham, at *Ciconia alba* har ynglet i Sydafrika. Men Dr. Breyer mener, at Folk kan have forvekslet den hvide Stork med *Ciconia nigra*, som er fundet ynglende af Mr. Symons paa Dragebjergene. (Se Journal S. Afr. Ornith. Union, Vol. XI, p. 149).

² Se Alwin Haagner: The White Stork in South Africa (Aquila 1912, S. 16).

Fundet død 1919¹ i den nordligste Del af Natal, ind mod Transvaal, c. 50 km N. Ø. for Vrijheid (27° 47' s. Br. og 30° 49' ø. L. (Gr.)).

Skole-Elev Emil Heppe, der fandt Storken, fortalte, at den ikke var saaret, men altsaa vel sagtens var død af en eller anden Sygdom. Meddelelsen skriver: Omend vi har overordentlig mange Storke, har jeg aldrig set eller hørt, at de skulde yngle her, noget, der imidlertid meget hyppigt har været diskuteret. — Paa et udgaet Gummitræ (Eucalyptus) nær ved mit Hus overnatter 5 Storke, til stor Interesse for min Husstand.

Meddelelse fra Lærer Wolf Oom, P. O. Lüneburg, Natal, Syd-Afrika.

25. Nr. 1627. Mærket 11. Juli 1919, 4 km N. V. for Ribe, paa Tanderupgaard (55° 21¹/₂' n. Br. og 8° 43' ø. L. (Gr.)), hos Proprietær Thorslund, af Stud. theol. Halfd. Lange.

Fundet død, sandsynligvis i Beg. af Jan. 1920, i den nordøstlige Del af Oranje-Fristat, i Nærheden af Bethlehem (28° 8' s. Br. og 28° 20' ø. L. (Gr.)), paa en Landejendom ved Provo.

Meddelelse fra Hr. J. J. Roberts, Provo, P. O. Bethlehem, Oranje-Fristat, Syd-Afrika.

26. Nr. 1282. Mærket 12. Juli 1915, 5 km. Ø.S.Ø. for Ribe, i Seem (55° 18¹/₂' n. Br. og 8° 50¹/₂' ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Eskil Vind Poulsens Enke, af Gymnasiast Halfd. Lange.

Fundet død, 29. Dec. 1915, i det østligste af Oranje-Fristaten, ind mod Basuto-Land, c. 15 km. N.Ø. for Clocolan (28° 55' s. Br. og 27° 40' ø. L. (Gr.)), paa Landejendommen Beginsel.

Om denne Stork blev der i over fem Fjerdingaar skrevet frem og tilbage, inden dens Historie blev tilstrækkelig nøjagtigt opklaret. Det begyndte med, at der kom et Brev fra Professor Thienemann i Rossitten, hvori det meddeltes, at Fru Skovrider Weber i Potsdam fra sin Søn, Hr. Hans Weber (der havde gjort Krigstjeneste i Sydafrika, men for Tiden var Krigsfange i den Lejr, Englænderne havde indrettet ved Pieter Maritzburg i Natal), var blevet anmodet om at sende en Melding om den dræbte Ringstork til Rossitten, hvor Hr. Weber tænkte sig,

¹ Brevet kom ikke før midt i April 1920. Da der ikke opgives, at Fuglen er død i den sydafrikanske Vinter, gaar jeg foreløbig ud fra, at den er omkommet paa normal Tid: i Begyndelsen eller Slutningen af Aaret.

at man vidste Besked med de forskellige Ringmærkere. Nogle Dage efter fik jeg Brev fra Fru Weber selv, men da hun (ligesom i Brevet til Prof. Thienemann) kaldte mig »Martinsen«, blev det først afleveret til en Medborger af dette Navn, og han var derefter saa venlig at komme op til mig med det. I begge Breve opgaves imidlertid Storkens Nummer som 12827, hvad absolut maatte være galt; ingen af mine Ringstorke var mærket med et saa højt Tal. Efterhaanden kom jeg saa i Forbindelse baade med Fru Weber (der sendte et Udclip af Sønnens Brev, med Nummeret paa), Hr. Hans Weber (der havde Efterretningen fra sydafrikanske Aviser) og med Ejeren af Farmen Beginsel, Hr. Rooyen (der til Slut sendte mig et Aftryk af Ringens Indskrift). Det viste sig da, at Storken var mærket 1282 F, men at Kontrolbogstavet F havde været skrevet, som Folk undertiden gør det, som et 7 med en Tværstreg gennem Stilken. Og dette Tegn, der naturligvis oven i Købet var skrevet lidt »flot«, blev saa læst som et Syvtal.

Storken blev fundet af Hr. Rooyen selv. Den laa alene, død paa Marken, som der var bevokset med kort Græs og blev benyttet som Foderplads for en Flok Faar, og da det var Regnvejrdagen, gjorde den et saa elendigt og forpjusket Indtryk, at Hr. Rooyen troede, den var død af Alderdom. Det var den jo imidlertid ikke, og Hr. Webers Hypotese, at den var død af at spise arsenikforgiftede Græshopper, er vist heller ikke rigtig; i alt Fald ved Hr. Rooyen ikke noget om, at der var sprøjtet paa Græshoppesværme. Han kendte for øvrigt Fuglens Art og omtalte den baade ved dens hollandske Navn »Ooijevaar« (Hr. Rooyen er Hollandsk talende) og ved dens sydafrikanske: »Sprinkhaanvogel«, saaledes som Boerne kalder den; det er det samme som det engelske »Locust bird«, Græshoppefugl. Han skriver endvidere, at man ikke dræber Storke der paa Egnen; de er absolut fredede. I den sydafrikanske Sommer, fra December og helt hen til Maj, træffes Storkene i Oranje-Fristaten i Flokke paa 50 Stykker og mere, men de yngler ikke og bliver ikke den sydafrikanske Vinter over. — Ringen blev taget af den døde Fugl og gemt.

Meldt gennem Fru Weber, Potsdam, og Prof. Dr. Thienemann, Rossitten, af Hr. Hans Weber i Krigsfangelejren ved Pieter Maritzburg, Natal. De senere Meddelelser stammer fra Hr. P. S.

van Rooyen, Farm Beginsel, Clocolan, Oranje-Fristaten, Syd-Afrika.

27. Nr. 1123. Mærket 5. Juli 1915, 6 km S. S. V. for Hobro, i Sønder Onsild ($56^{\circ} 35'$ n. Br. og $9^{\circ} 45\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaard-ejer N. Gaardsø, af Gymnasiasterne Jørg. Kruuse og N. Chr. Geertsen.

Dræbt i den første Uge af Marts 1919, i det vestligste Basuto-Land, ind mod Oranje-Fristaten, c. 25 km S. Ø. for Maseru ($29^{\circ} 18'$ s. Br. og $27^{\circ} 32'$ ø. L. (Gr.)), ikke langt fra Thaba Bosigo.

Landsbyen Thaba Bosigo ligger tæt ved Bjerget af samme Navn. Dette Bjerg er, som mange andre i Syd-Afrika, et Tafelbjerg, d. v. s. det er fladt ovenpaa, og det er et Sted, hvor Negerhøvdingerne fra Basutoland bliver brændt. Storke gik, medens nogle faa af dens Kammerater var spredt rundt omkring, paa dyrket Land, imellem Højene, c. 1500 m over Havets Overflade. En Basuto listede sig da hen og skød den for at lave Medicin af den. Skønt det ikke ved Landets Lov er forbudt at jage Storke, dræber Basutoerne dem sjældent, fordi disse Langben gør saa megen Nytte ved at tage Græshopper. Desuden er Kødet, omend det spises, ikke rigtig godt efter en Basutos Mening, eftersom det i Smagen minder om Hestekød. Men hvis det opdages, at en Stork har Ring om Foden (og adskillige tyske og ungarske Ringstorker er efterhaanden omkommet i Basutoland), bliver den straks efterstræbt, da en indfødt Doktor naturligvis kan lave en vidunderlig »Medicin« af saadan en Fugl. — Storkene kommer gerne til Landet omkring Maseru i November og i Maj og ses saa spredt over Egnen enkeltvis eller i Smaaflokke paa en 10—20 Stykker, mens de gør Jagt paa Biller, Græshopper o. s. v. Meddeleren saa en Gang en Flok paa c. 200 Storke gaa løs paa en Græshoppesværme. Han ved ikke noget om, at Græshopper, der er oversprøjtet med Arseniksæbevand, skulde være Skyld i, at Storke omkommer. — Naar den sydafrikanske Vinter nærmer sig, drager Fuglene mod Nord, men undertiden kan enkelte af dem blive tilbage; Meddeleren saa endogsaa en Gang otte, midt om Vinteren, i Juli Maaned. De, der bliver, maa ofte udholde streng Kulde; 5° Fahrenheit (= $\div 15^{\circ}$ C.) er saaledes en Gang iagttaget, men i Almindelighed gaar Temperaturen ikke ned under 12° F. (= $\div 11^{\circ}$ C.).

Meldt af »South African Biological Society«, Pretoria,

Transvaal, der var underrettet om Fangsten; men Meddelelserne stammer i øvrigt fra Gouvernements-Sekretær J. P. Murray, der er Medlem af det nævnte Selskab og bor i Maseru, Basutoland, Syd-Afrika.

28. Nr. 965. Mærket 24. Juli 1913, 17½ km Ø.S.Ø. for Viborg, i Hjermind (henved 56° 24' n. Br. og 9° 41' ø. L. (Gr.)), hos Pastor Ryge Jensen, af Gymnasiast Holg. Jacobsen.

Dræbt Febr. 1914 i Natal, mulig i Nærheden af Highflats (30° 20' s. Br. og 30° 5' ø. L.) (Gr.)¹, ved Kununata.

Meddelelsen skriver: »Det er interessant, naar de første kommer; nogle er meget trætte og flytter sig ikke, uden det er absolut nødvendigt; vi kan komme temmelig nær til dem. De kommer i Almindelighed i store Flokke og bliver her omtrent et halvt Aar. De ankommer henimod Slutningen af Oktober og rejser tidlig i April. De yngler aldrig her.«

Meddelelse fra Miss Alice M. Walker, Kununata, Highflats, Natal, South Africa.

29. Nr. 1631. Mærket 11. Juli 1919, 2 km Ø.N.Ø. for Ribe, i Tved (55° 20' n. Br. og 8° 48' ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Høj Jensen, af Stud. theol. Halvd. Lange.

Fundet død 22. Jan. 1920, i den sydøstlige Del af Kaplandet, c. 70 km N. for Port Elizabeth, i Nærheden af Addo (33° 34' s. Br. og 25° 41' ø. L. (Gr.)), ved Cottesloe.

Den døde Stork laa paa en lille Ø i Sunday-Floden, der løber forbi den ovennævnte Landejendom, og den blev opdaget af nogle Arbejdere, som var beskæftiget i Floden. Grunden til dens Død vides ikke; den syntes ikke at være saaret. Paa den Tid af Aaret, da den blev fundet, opholder mange Storke sig der paa Egnen.

Meddelelse fra Hr. H. E. S. Fremantle, Cottesloe, Summerville, via Addo, Cape Colony, South Africa.

30. Nr. 465. Mærket 12. Juli 1910, 15 km N.V. for Aarhus, i Lading (56° 13' n. Br. og 9° 59' ø. L. (Gr.)), hos Ant. Mortensens Enke, af Stud. med. Gust. Rendtorff.

Fanget 2. Marts 1912, i det sydøstlige Kapland, ved Alexandria (33° 39' s. Br. og 26° 25' ø. L. (Gr.)).

¹ Br. og L. opgivet af Hr. Hans Weber (26).

Storken, der opgives at være en Locust bird (Græshoppefugl), var gaaet i en Fælde, der var stillet for Krager.

Meddelelse fra J. Pullen, Waggon Builder, Alexandria, Cape Colony, South Africa. — I Maj 1914 kom der en ny Underretning (til H. O. H. R. O. Morteben) fra Hr. G. H. B. Shaw, Justice of the Peace, Cape Colony, til hvem Ringen nu var leveret.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER TRUFFET I AFRIKA PAA DEN TID, DA STORKENE PLEJER AT HAVE REDE HER HJEMME¹.

(31—35 inkl.).

31. Nr. 710. Mærket 14. Juli 1911, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing (56° 22' n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Edv. Petersen, af Stud. med. Ejn. Rossen.

Fundet død 11. April 1912 i det nordlige Natal, c. 16 km Ø. for Dundee (28° 10' s. Br. og 30° 15' ø. L. (Gr.)) i Nærheden af Farmen Corby Rock.

Den gamle Hr. de Bary, der var Svigerfader til Manden paa Corby Rock, gik den ovennævnte Dag ad Landevejen mellem Dundee og Nqutu for at begive sig til Jernbanestationen. Han var ikke kommet mer end en Kilometer hjemmefra, da han fra Vejen saa en død Stork ligge i det høje Græs. Han gik da ind for at se paa den og opdagede saa, at den havde en Ring om Foden. Og eftersom han for nylig havde læst om Ringmærkningsforsøget — jeg havde bl. a. skrevet en Artikel om Storkenes Liv i Danmark til et Transvaal-Blad — vidste han straks Besked. Han brækkede Fuglens Ben over, tog Ringen af, puttede den i Lommen og gik videre til Stationen, hvor han fortalte Begivenheden til Stationsforstanderen. Denne meddelte saa, at en anden Ringstork nylig var blevet skudt dør i Natal; det var vist en fra Ungarn. Hr. de Bary fortalte dernæst en hollandsk talende Mand fra Eggen, som var til Stede paa Stationen, hvad jeg havde meddelt i Avisen: at Storkene i Danmark bygger Rede paa Tagene; det blev »the Dutchman« meget forbavset over at høre; ja han ytrede endog, at saa maatte Storkene altsaa egentlig ejes af Folk her.

Hr. de Bary tænker sig, at 710 er slaaet ihjel af et stærkt

¹ Her er medtaget en Stork, hvis Omkomsttid ikke kan oplyses.

Haglvejr med Hvirvelstorme, som rasede nogle Dage i Forvejen. Saadan nogle Byger er ganske forskrækkelige, meget værre end vi kender dem her. Hr. de Bary maalte en Gang nogle Hagl, der var faldet ved saadan en Lejlighed; de var en 4—5 cm i Gennemsnit, og Folk talte endda om, at der var set meget større Korn. Naar saa store Isklumper kommer susende i voldsom Fart, slaar de naturligvis alt ned; Hr. de Bary fik saaledes en Gang, mens han var Farmer, en Majsmark fuldstændig ødelagt; og han har fundet baade Harer og »Stein Bocks«¹, ja selv Geder dræbt af Haglene; af en Flok paa 30 Storke havde de seks en Gang faaet brækket Vingerne under et saadant Uvejr. En Kaffer-Doktor, som gjorde Arbejde paa Farmen, slog dem saa ihjel, tog Leveren ud af dem og tørrede den, og derved kom han i Besiddelse af et meget kraftigt Lægemedel!

Efter at Hr. de Bary var kommet hjem til England fra sit Besøg hos Datteren og Svigersønnen paa Corby Rock, var han saa venlig at sende mig, hvad der var blevet tilbage af 710; det var ikke meget, kun nogle Knogler og Fjer. Han fortalte, at en Kafferdreng var blevet sendt ud for at hente den døde Stork i »the Veld«, og efter at Familien havde set paa den, var den blevet gravet ned; den laa saa over Aar og Dag, inden Resterne blev gravet op igen og sendt til England.

Meddelelse fra P. A. H. de Bary, Corby Rock, Dundee, Natal, South Africa.

32. Nr. 462. Mærket 11. Juli 1910, 17 km S.Ø. for Viborg, paa Vandmøllen i Bjerringbro (56° 22¹/₂' n. Br. og 9° 39' ø. L. (Gr.)), hos Hr. Martin Jacobsen, af Stud. med. Gust. Rendtorff.

Dræbt 16. Juni 1911, i det sydøstligste Transvaal, ind mod Natals Nordgrænse, c. 25 km S. for Pietretief (27° 2' s. Br. og 30° 49' ø. L. (Gr.)) i Nærheden af Farmen Longfontein.

Storken gik om Morgenen Kl. 9, tilsyneladende syg (bl. a. var den daarligt flyvende) alene i Nærheden af en Flod; en ung Indfødt skød den da, rimeligvis fordi den saa saa sølle ud. Storkene bliver ellers ikke jaget i Transvaal; dette Eksemplar var det første, Meddeleren ved af, at der er dræbt der paa Stedet. I Januar og Februar Maaned er der mange Storke paa Egnen, men det er sjældent, at de bliver der i den sydafrikanske Vinter; dog opholdt der sig netop hele Vinteren 1911 (altsaa i vore

¹ Ifølge Pittet (se Anm. S. 151) = *Rhaphicerus campestris*.

Sommermaaneder) to Storke paa Longfonteins Jorder. Meddelelsen har aldrig hørt om, at Storke skulde yngle der.

Meddelelse fra P. J. Klaassen, Naauwpoort, P. O. Wachteen-beetje, Transvaal, South Africa.

33. Nr. 1594. Mærket 9. Juli 1918, 12 km Ø.S.Ø. for Esbjerg, i Lille Darum (g. $55^{\circ} 26\frac{1}{2}'$ n. Br. og $8^{\circ} 38\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer S. Terkildsen, af Stud. theol. Halvd. Lange.

Fundet død midt i Juni 1919 i Syd-Rhodesia (Maschonaland), et Hundrede km S.Ø. for Salisbury ($17^{\circ} 48'$ s. Br. og $31^{\circ} 5'$ ø. L. (Gr.)), i Nærheden af Jernbanestationen Macheke.

Storken blev fundet af en Maschona-Mand; den laa i en Sumpstrækning paa Monte Casino Missions Jorder i Nærheden af en lille Flod ved Navn Bambati. Den antoges at være død af Kulde og Sult. Hans Velærværdighed Father Benno, til hvem Ringen blev bragt (og som saa sendte den videre til Department of Agriculture i Salisbury), kender ikke noget til, at Storke skulde blive syge, ja endog dø, af at spise Græshopper, som man har oversprøjtet med Arseniksæbevand. Han meddeler, at de Indfødte aldrig dræber Storke for at spise dem; Maschonaerne er nemlig saa bange for Frøer, Tudser og smaa Slang, at de ikke tør røre ved dem, og heller ikke bruger Kødet af noget Dyr, der antages at leve af dem. Desuden anerkender de den Nytte, Storkene gør ved at forhindre disse Padder og Krybdyr i at blive for talrige. Paa Monte Casinos Farm ses der hvert Aar Hundreder af Storke, og de er saa tillidsfulde, at de kommer ganske nær til Skolebørnene, naar disse arbejder ude paa Markerne, og at de ubekymret gaar rundt omkring paa Skolens Enemærker. Der er navnlig en gammel en, med Ring om Foden, som spankulerer frygtløs overalt omkring Missionens Bygninger, Kirken, Skolen, Funktionærboligerne, Staldene o. s. v. Meddelelsen har flere Gange forsøgt at fange den for at se, hvad der staa paa Ringen, men det er hidtil ikke lykkedes. Baade paa Monte Casino og paa den nærliggende St. Trias Hill Mission ses der Storke hver Vinter; i 1919 overvintrede saaledes ikke mindre end seks paa Monte Casinos Farm.

Fra Agerbrugs-Departementets Kontor i Salisbury skrives der til mig, at det er meget vanskeligt at faa noget sikkert om Storkenes Liv at vide af de Indfødte. Der angives at være tre Slags Storke, en sort og to hvide; af de hvide bliver den ene hele

Aaret paa Stedet; den anden, den almindelige Stork, som Maschonafolket kalder »Sharamarowe«, kommer til Syd-Rhodesia i Begyndelsen af Regntiden, i November eller December; undertiden er der kun to sammen, undertiden Flokke paa et Hundrede Stykker eller mer, og de drager bort igen i Marts Maaned, naar Regnen omtrent har holdt op. Dog bliver en Del Storke i Landet ogsaa i den sydafrikanske Vinter, men de lider da ofte af Kulde, og det er ikke ualmindeligt at finde en af dem liggende død.

Meddelelse først fra Eric A. Nobbs, Director of Agriculture, Salisbury, Rhodesia, og senere fra Father Benno de la Pierson, St. Trias Hill Mission, Rusapi, Rhodesia, South Africa.

33 A. Nr. 1438. Mærket 8. Juli 1916, 8 km Ø.S.Ø. for Esbjerg, i Tjæreborg ($55^{\circ} 27\frac{1}{2}'$ n. Br. og $8^{\circ} 35'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Jens Madsen Terkelsen, af Stud. theol. H. Lange.

Fundet død først i Maj 1920 ved Sambesi-Floden, paa Grænsen mellem Nord- og Syd-Rhodesia (c. $16^{\circ} 30'$ s. Br. og $28^{\circ} 45'$ ø. L. (Gr.)), i Nærheden af Negerlandsbyen Mutandalima.

Resterne af den døde Fugl (bl. a. Hoved og Fødder) laa i skovbegrøet Land paa den nordlige Side af Sambesi og blev fundet af nogle Batonga-Mænd, der formodede, at Indvoldene af denne hvide »Kobondo«-Trane var ædt af en Grib. De bragte saa deres Fund til Meddeleeren, der var paa Rejse i Distriktet.

Meddelelse fra Hr. D. C. Thwaites, Guimbi Sub-District, Northern Rhodesia, South Africa.

34. Nr. 253. Mærket 16. Juli 1908, $20\frac{1}{2}$ km S.Ø. for Viborg, paa Bredholt ($56^{\circ} 19\frac{3}{4}'$ n. Br. og $9^{\circ} 39\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)), hos Forpagter Hansen, af H. Chr. C. M.

Naar og hvor Storcken er død, vides ikke; Stedet er mulig ikke langt derfra, hvor Ringen blev opdaget, nemlig i den nordlige Del af Tysk Øst-Afrika, c. 200 km V.S.V. for Kilima-Ndjaro ved Sydenden af Manjara Sø (c. $3^{\circ} 49'$ s. Br. og $35^{\circ} 47'$ ø. L. (Gr.)) i Nærheden af Missionsstationen Umbekue.

Den 16. April 1916 var Løjtnant Whittington af den engelske Armé, i Spidsen for en Afdeling Rytteri, ad en Ridesti, der løber Syd paa til Kondoa Irangi, naaet til Sydspidsen af Manjara-Søen. Han købte her en Høne af nogle Indfødte og fandt til sin Overraskelse Storkeringen sat paa den. Naar og i hvilken

By Negeren havde anbragt den, fik han ikke at vide, og han var naturligvis langt borte fra Umbekue, da et Brev fra ham havde været oppe i Danmark hos mig og fremkaldt et Svar. Nøjagtigere Oplysning kunde altsaa ikke skaffes til Veje. Da Ringen, som blev sendt til mig, næsten ikke er slidt, men ser ud som ny, er Storken mulig omkommet allerede i 1908 og Ringen derefter opbevaret af Negrene. Da disse Folk hovedsagelig lever af Mel (Unga) og Vildt, mener Hr. Whittington, at Storken er blevet skudt til Spisebrug.

Meddelelse fra Lt. A. Whittington, 4. S. A. Horse, British East Africa.

35. Nr. 1040. Mærket 5. Juli 1914, 3 km Østen for Viborg, paa Skovsgaard ($56^{\circ} 26\frac{1}{2}'$ n. Br. og $9^{\circ} 28'$ ø. L. (Gr.)), hos Proprietær Chr. Christensen, af Gymnasiasterne C. Dahl og Kn. Riise.

Fundet død, sandsynligvis i Begyndelsen af Juni 1915, i det østlige Algérie, c. 90 km V.S.V. for Constantine, ved Lac de Bazer ($36^{\circ} 5'$ n. Br. og $5^{\circ} 40'$ ø. L. (Gr.)).

Storkene ankommer der til Egnen i Marts Maaned; de er gode Venner med Befolkningen og faar Lov til at bygge deres Reder baade i Træer og paa Husene, f. Eks. inde i Byen St. Arnaud, 7 km Nord for Lac de Bazer. Denne lille Sø er en tre, fire Kilometer paa hver Led og ligger i en ubeboet Egn. Den har stejle, nøgne Bredder og salt Vand, saa kraftigt, at man hvert Aar indvinder en Mængde Salt af den. I Storkenes Trækketid er der altid mange af dem til Stede for at søge Næring der ved Søen. I September Maaned drager de bort, og det er sjældent, at en enkelt bliver tilbage for at overvintre i Algérie. — Hvad 1040 er død af, er ikke godt at vide. Den var omtrent raadden, da den blev fundet, men der kunde ikke ses noget Saar paa den, saa den er vist ikke fløjet mod en Telegraftraad, hvad der undertiden kan være Skyld i en Storks Død. Det menes, at den er blevet dræbt af et Haglvejr.

Først meldt af G. Verdier, Administrateur en retraite, Saint-Arnaud; senere indløb Meddelelser fra M. Fidelle, Administrateur à Saint-Arnaud, Algérie.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER OMKOMMET I ASIEN
(NÆR VED MIDDELHAVET) PAA DERES HJEMREJSE
(ELLER I YNGLETIDEN).

(36—38 inkl.).

36. Nr. 1240. Mærket 10. Juli 1915, 13 km Nordvest (å N. N.V.) for Aarhus, i Grundfør ($56^{\circ} 16'$ n. Br. og $10^{\circ} 6'$ ø. L. (Gr.)) hos Pastor Jørgensen, af Gymnasiast Holg. Jacobsen og Realist Ejn. Nielsen.

Skudt 21. Marts 1918, i Syrien, ved Middelhavet, 110 km N.N.V. for Damascus, i Nærheden af Tripoli (Tarabulus) ($34^{\circ} 25\frac{1}{2}'$ n. Br. og $35^{\circ} 52'$ ø. L. (Gr.)), ved Beni-Naim.

Kl. 10 om Morgenen kom den nævnte Dag en Flok Storke flyvende over nogle Gaarde i Beni-Naim; man fik Lyst til at skyde paa dem, og flere blev hentet ned, derimellem Nr. 1240.

Meddelelse fra Mohamed Ali Roustom, capitaine des Gendarmeries, Tripoli, Syrie.

37. Nr. 551. Mærket 5. Juli 1911, 5 km S.Ø. for Viborg, paa Randrup ($56^{\circ} 25'$ n. Br. og $9^{\circ} 28'$ ø. L. (Gr.)) hos Proprietær C. Lund, af Studenterne Morten Bang og H. V. Riegels.

Fundet død i Sommeren (Juli?) 1912, i Lille Asien, 155 km N.N.V. for Haleb (Aleppo), i Nærheden af Marasch ($37^{\circ} 35'$ n. Br. og $36^{\circ} 55'$ ø. L. (Gr.)), paa Nordskrænten af Amanus-Bjergene.

Storken blev fundet nylig død, endnu ikke gaaet i Forraadnelse, af nogle Missionærer, der laa i Sommerlejr paa det ovennævnte Sted. Den syntes ikke at være saaret; Muhamedanerne mener, at Storkene kommer fra Mekka, betragter dem derfor som hellige Fugle og gør ikke Jagt paa dem. Storken er en Trækfugl i de Egne; den kommer i stort Tal først paa Aaret; Meddelelsen saa f. Eks. i Foraaret 1913 en Flok paa et Hundrede Stykker, der gik og søgte Føde i Dalen ved Foden af Amanus-Bjergene. Efter nogen Tids Forløb fløj de allesammen til Vejrs, højere og højere, idet de stadig beskrev Cirkellinier, og efter at have naaet en betydelig Højde sejlede de langsomt Nord paa. — Rundt omkring i Byerne ser man om Sommeren beboede Storkereder (ofte bygges de paa Minareter ved Moskeerne), men hen paa Efteraaret drager alle Fuglene Syd paa; ingen overvintrer der paa Stedet.

Meddelelse fra amerikansk Missionær F. F. Goodsell, Marasch Theological Seminary, Turkey in Asia.

38. Nr. 19. Mærket 17. Juli 1905, 19 km V.S.V. for Randers, i Løvskal ($56^{\circ} 27'$ n. Br. og $9^{\circ} 43'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Bendt Jensen, af H. Chr. C. M.

Fundet død, i Juni 1918 (?), i Lille Asien, 50 km S.Ø. à Ø.S.Ø. for Gallipoli, i Nærheden af Biga ($40^{\circ} 12'$ n. Br. og $27^{\circ} 12'$ ø. L. (Gr.)).

Meddelelse fra Købmand Turczadé¹ M. Kiazim, Biga, Turquie.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER TRUFFET I MELLEM-
(OG ØST)EUROPA (HOVEDSAGELIG I YNGLETIDEN).

(39—49 inkl.).

39. Nr. 359. Mærket 13. Juli 1909, $11\frac{1}{2}$ km S.V. for Randers, i Langaa ($56^{\circ} 23\frac{1}{2}'$ n. Br. og $9^{\circ} 53'$ ø. L. (Gr.)) hos, Købmand P. Christensen, af Stud. med. Gust. Rendtorff.

Skudt 27. Juni 1912, i Slavonien, 138 km V.N.V. for Serbiens Hovedstad Belgrad, ved Nuštar² ($45^{\circ} 20'$ n. Br. og $18^{\circ} 52'$ ø. L. (Gr.)).

Det var Regnvejr og blæste koldt, da Storken om Eftermiddagen Kl. c. 5 kom flyvende alene hen over en Skoveng og blev hentet ned. Det formodedes, at den havde Rede et eller andet Sted i Slavonien; der yngler mange Storke dør. De kommer til Egnen om Nuštar i Begyndelsen af April, og da ses der flere Storke end i Høsten; men de drager bort igen om Efteraaret, overvintrer ikke.

Meddelelse fra Greve Heinrich Khuen jun., Nuštar, Slavonien, Ungarn.

40. Nr. 711. Mærket 14. Juli 1911, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og 10° ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Edv. Petersen, af Stud. med. Ejn. Rossen.

Fanget, ubekendt naar, men i alt Fald før 13. Marts 1913, da Meddelelsen er skrevet, i det sydligste Bøhmen, ind mod Øvre-Østerrig, 38 km Norden (N.N.Ø.) for det dør liggende Linz, ved Rosenberg ($48^{\circ} 39'$ n. Br. og $14^{\circ} 22'$ ø. L. (Gr.)).

Storken havde paa en eller anden Maade (det formodes, at det er sket ved et Skud) mistet den ene Fod (med dette Udtryk

¹ Zadé betyder efter Opgivelse af Dr. M. Saadi Bey, København: Søn (her menes altsaa Kiazim & Søn; M = Mehmed.

² s'et udtales sch (Schenk).

menes vist Tæerne). Meddelelsen tog Ringen af, plejede Fuglen, til dens Saar var lægt, og lod den saa flyve.

Meddelelse fra Alb. Sailer, Kunstwalzmühle, Rosenberg, Bøhmen.

41. Nr. 159. Mærket som voksen 18. April 1908; den var i stærkt Blæsevejr faldet ned i en snæver Smøge mellem to nærbyggede Huse i Viborg ($56^{\circ} 27'$ n. Br. og $9^{\circ} 24\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)), hos Trætøjshandler Petersen. H. Chr. C. M.

Skudt 8. Maj 1910 i det østligste Mähren, ind mod Ungarn, 97 km Ø.S.Ø. for Brünn, 5 km S.V. for Wallachisk Klobouk ($49^{\circ} 8'$ n. Br. og godt 18° ø. L. (Gr.)), ved Lipina.

Det var om Eftermiddagen Kl. 6 paa den ovennævnte Dag, at Storken sammen med godt en halv Snes Kammerater havde sat sig til Hvile i nogle Træer inde i en lille Skov. Det antoges ikke, at den havde Rede, i alt Fald ikke lige i Nærheden, da Eggen er temmelig vandfattig, og den blev da skudt ned og foræret Skolen i Lipina til Udstopning. Dør paa Stedet er der ingen, der spiser Storke. Det menes, at Storkene om Foraaret flyver lige over Karpatherne.

Meddelelse fra Lærer Franz Lintner, Lipina, Mähren, Østerrig.

42. Nr. 738. Mærket 5. Juli 1912, 16 km S.S.Ø. for Viborg, i Levring ($56^{\circ} 18\frac{1}{2}'$ n. Br. og $9^{\circ} 28'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Schultz, af Gymnasiast Juul Hvorslev.

Skudt, ukendt naar (dog i alt Fald før 7. Maj 1914, da Meddelelsen ankom til Viborg), i den østlige Del af østerrigsk Schlesien, 48 km Ø.S.Ø. for Troppau, ved Karwin ($49^{\circ} 50'$ n. Br. og $18^{\circ} 33'$ ø. L. (Gr.)).

Meddelelse fra Redaktionen af »Die Deutsche Jäger-Zeitung«, Neudamm (der havde faaet et Brevkort om Sagen fra Apotheker R. E. Langer, Karwin, østerr. Schlesien).

43. Nr. 133. Mærket 19. Juli 1907, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og g. 10° ø. L. (Gr.)), paa Fattiggården, af H. Chr. C. M.

Skudt i Foraaret 1909, i det nordligste Galizien, ind mod Polen, 165 km Ø.N.Ø. for Krakau, ved Nisko ($50^{\circ} 32'$ n. Br. og $22^{\circ} 8'$ ø. L. (Gr.)).

Meddelelse fra Revierförster Jul. Patek, Nowosielec, Post Nisko a. San, Galizien.

44. Nr. 1080. Mærket 11. Juli 1914, 9 km S.S.Ø. for Viborg, paa Tolstrupgaard ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og $9^{\circ} 25\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)) hos Proprietær Pedersen, af Gymnasiast C. Dahl.

Fundet død, 23. Maj 1916, i Mark Brandenburg, c. 40 km N.N.V. for Berlin, i Nærheden af Guten-Germendorf ($52^{\circ} 57'$ n. Br. og $13^{\circ} 9'$ ø. L. (Gr.)) ved Buberow.

Storken laa ved Landevejen mellem Buberow og Guten-Germendorf. Vejen gaar gennem Agerland; langs den ene Side af den staar Masterne med den elektriske Højspændingsledning (som Fuglen formodes at være fløjet paa), langs den anden Side findes de noget lavere Stænger med Telefonledningerne. Det antoges, at Storken hørte til Reden paa Landsbykirken i Buberow; i alt Fald forsvandt den ene af de gamle Storke her, medens den anden endnu opholdt sig paa Stedet en Maanedstid, men uden at fodre Ungerne tilstrækkeligt; de døde i ethvert Tilfælde.

Meddelelse fra Hr. C. Cowierscke, Buberow, Kreis Ruppın, Brandenburg.

45. Nr. 89. Mærket 12. Juli 1907, $17\frac{1}{2}$ km Ø.S.Ø. for Viborg, i Hjermand ($56^{\circ} 24'$ n. Br. og $9^{\circ} 41'$ ø. L. (Gr.)), hos Pastor Ryge Jensen, af H. Chr. C. M.

Fundet død, 30. Juni 1910, i Mecklenburg-Strelitz, c. 25 km N.N.Ø. for Neu-Strelitz, nær ved Neu-Brandenburg ($53^{\circ} 33'$ n. Br. og $13^{\circ} 16'$ ø. L. (Gr.)) paa Godset Broda.

Meddelelse fra Hr. Wendland, Warsow bei Zachun, Mecklenburg-Schwerin og fra Cand. phil. A. Gundlach, Neu-Strelitz (efter »Neu-Brandenburger Zeitung«).

46. Nr. 46. (Medunge til **48**). Mærket 13. Juli 1906, 19 km V.S.V. for Randers, i Løvskal ($56^{\circ} 27'$ n. Br. og $9^{\circ} 43'$ ø. L. (Gr.)), hos Gaardejer Laur. Tange, af H. Chr. C. M.

Dræbt, c. 28. April 1915, i Holsten, c. 25 km V.N.V. for Lübeck, i Nærheden af Segeberg ($53^{\circ} 56'$ n. Br. og $10^{\circ} 19'$ ø. L. (Gr.)), ved Schieren.

Det var om Morgenen Kl. 6, i roligt, temmelig klart Foraarsvejr, at Storken (der var alene), antagelig af Uagtsomhed fløj mod den elektriske Højspændingsledning, hvor denne gaar forbi en Eng. Det formodes, at Fuglen ikke har haft Rede i Nærheden, men at den var paa Rejse mod Nord. I tidligere Aar saas flere Storke paa Træk der paa Eggen, end der ses nu om Stunder.

Meddelelse fra Lærer Fr. Jensen, Schieren bei Segeberg. Desuden blev Udklip (mest af »Hamburger Fremdenblatt« for 3. Maj 1915) sendt: fra en anonym Københavner, fra Ægteparret Jüngling, Eulenstrasse 56, Altona, fra Fru K. Warnecke, Hamburg, Langenhorn, og fra Frk. Cassebaum, Trittau, Holsten.

47. Nr. 146. Mærket 19. Juli 1907, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing ($56^{\circ} 22'$ n. Br. og $g. 10^{\circ}$ ø. L. (Gr.)), hos Husejer Morten Schneider, af H. Chr. C. M.

Skudt 8. Juli 1909, i den nordlige Del af Mecklenburg-Schwerin (ikke langt fra Østersøen), en Snes km N.Ø. for Wismar, i Nærheden af Neu Bukow ($54^{\circ} 2'$ n. Br. og $11^{\circ} 41'$ ø. L. (Gr.)), ved Panzow.

Storcken havde, sammen med 11 Kammerater, sat sig til Ro for Natten i nogle 120-aarige Fyrretræer og blev skudt ned Kl. 10 om Aftenen. Ringen havde ikke efterladt sig noget Mærke paa Foden; da den var taget af, kunde det ikke længer afgøres, om den havde været anbragt paa højre eller venstre Ben. Kroppen blev anvendt til Æde for nogle tamme Skovmaare. Det mentes ikke, at Storcken havde haft Rede i Mecklenburg. — De tolv Storke var set i en fjorten Dages Tid, bl. a. fiskende i en Karpedam, og der bliver hvert Aar skudt en 10—12 Storke paa Godset, fordi det antages, at de tager Karper, unge Fasaner og Harer o. s. v.

Meddelelse fra Storhertugelig Revierforvalter Haberland, Panzow, Teschow, Mecklenburg.

48. Nr. 48. (Medunge til 46). Mærket 13. Juli 1906, 19 km V.S.V. for Randers, i Løvskal ($56^{\circ} 27'$ n. Br. og $9^{\circ} 43'$ ø. L. (Gr.)) hos Gaardejer Laur. Tange, af H. Chr. C. M.

Skudt 25. Maj 1908, i det nordøstlige Mecklenburg-Schwerin (ikke langt fra Østersøen), c. 5 km norden for Rostock, i Nærheden af Bentwisch ($54^{\circ} 7'$ n. Br. og $12^{\circ} 12'$ ø. L. (Gr.)) ved Nienhagen.

Storcken blev skudt om Eftermiddagen Kl. $6\frac{1}{2}$; i Løbet af Dagen var der kommet flere Storke hen over Eggen i Retning mod N.V., og det antoges, at 48 ligeledes var paa Træk, altsaa ikke havde Rede der i Nærheden.

Meddelelse fra Storhertugelig Revierjæger Wilhelm Luckow, Nienhagen, Bentwisch, Mecklenburg.

49. Nr. 5. Mærket 18. Juli 1904, $3\frac{1}{2}$ km S.Ø. for Viborg, paa Bruunshaab ($56^{\circ} 25\frac{1}{2}'$ n. Br. og $9^{\circ} 26\frac{1}{2}'$ ø. L. (Gr.)) hos Fabrikant Bruun, af H. Chr. C. M.

Fanget ⁶/₁₉.¹ Juli 1906, i Kurland, c. 110 km N.Ø. for Libau, Nærheden af Matkuln (kn. 57° n. Br. og 22° 35' ø. L. (Gr.)).

Nogle Arbejdere paa Godset var beskæftiget med Høslet paa en stor Eng, og da Taget paa en Lade, som stod tæt derved, havde lidt noget under en Storm og skulde repareres, gik en af Folkene, en Lette, ved Fyraftenstid derhen og lukkede Døren op, men veg forfærdet tilbage, da han saa et hvidt Spøgelse bevæge sig inde i det halvmørke Rum. Ved nærmere Eftersyn viste det sig at være Stork 5, som maa være dumpet ned gennem et i øvrigt ikke ret stort Hul, som Vinden havde revet i Taget. Storcken var meget forkommen, navnlig udsultet, saa den har efter al Sandsynlighed været indelukket i adskillige Dage. Letten, Fritz Lagsdin, havde ondt af den; han fangede nogle Frøer, som han kastede hen til den, og den hamsede dem begærligt i sig. Under dette Samariterarbejde blev Manden imidlertid opmærksom paa, at Storcken havde en Ring om den ene Fod, og da han tænkte sig, at det var en kostbar Sølvgenstand, som han kunde faa mange Penge for, tog han den af Fuglen og slap derefter denne ud paa Engen. I Begyndelsen maatte han forsvare den mod andre Storke, der vilde overfalde den syge Kammerat, og i en to, tre Dage saa han den gaa paa Engen, men derefter forsvandt den. Der boede Storke lige ved; ikke mindre end en hel Snes Storkereder var anbragt paa et Hundrede Egetræer, som stod ude paa Engen.

Meldt af Konservator F. E. Stoll, Riga, der havde set Ringen under et Besøg paa Matkuln og opgav Adressen paa Arrendator (Forpagter) Meyen, Matkuln, Kurland; til ham henvendte jeg mig derefter og modtog saa foranstaaende Meddelelse.

DANSKE RINGSTORKE, SOM ER OMKOMMET I DANMARK EFTER AT VÆRE VENDT HJEM.

(50—55 inkl.)

50. Nr. 1030. Mærket 8. Juli 1914, 11 km N.N.Ø. for Viborg, i Ejstrup, hos Gaardejer P. Østergaard, af Gymnasiasterne C. Dahl og Jørg. Kruuse.

Fundet syg 11. Juni 1915, 45 km Ø.S.Ø. for sit Fødested (3 km Ø. for Storkebyen Vissing) ved Erslev, g. 1 Aar gammel.

¹ 2: gammel og ny Stil.

Storken laa halvdød i Engen, med udstrakte Vinger og Ben. Det Ben, der ikke bar Ring, var brækket oven over Hælen og »hang kun ved Kroppen med en lille Lap Skind, der var snoet. Det saa ud til, at det havde hængt saadan længe, da det var helt tørt i Bruddet. Storken var meget stærkt afmagret, men endnu i Live.« Den blev taget med hjem paa Gaarden, men døde inden Aften. — Den er vel kommet galt af Sted ved at flyve mod en Telefontraad.

Meddelelse fra Gaardejer Chr. Pedersen, Erslev pr. Hadsten. (Se ogsaa Viborg Stiftstidende 12. Juni 1915).

51. Nr. 582. Mærket Juli 1911, 3 km Ø.S.Ø. for Viborg, paa Skovsgaard, hos Proprietær Fr. Grønlund, af Student Dav. Bøggild.

Fanget 20. Juni 1915, 21 km Ø.S.Ø. for sin Fødegaard, ved Ulstrup, g. 4 Aar gammel.

Storken havde slugt en Frø, der var sat paa Krog og lagt ud i Gudenaen som Lokkemad for Aal.

Meddelelse fra Barber M. Hansen-Leth, Ulstrup St.

52. Nr. 1215. Mærket 5. Juli 1915, 19 km V.S.V. for Randers, i Løvskal, hos Gaardejer S. Vestergaard, af Studenterne C. Dahl og Axel Thranum.

Omkommet 19. Juli 1919, 11 km S. for sin Fødeby, ved Tind, pr. Bjerringbro, g. 4 Aar gammel.

Det var under et usædvanlig stærkt Uvejr, at to Skolebørn fandt Storken, ilde tilredt — den havde bl. a. brækket det mærkede Ben oven over Hælen og stødt Hjørnekassen itu — under den elektriske Højspændingsledning. Den er sandsynligvis af et Vindstød kastet hen paa Træadene. Selvfølgelig er det et Tilfælde, hvilket Ben der støder imod; Ringen har ingen Skyld i, at det sker. Storken blev udstoppet og staar nu i Gerning Skole.

Meddelelse fra Førstelærer Gerhard Rasmussen, Gerning pr. Bjerringbro.

53. Nr. 1248. Mærket 10. Juli 1915, 18 km N.N.Ø. for Aarhus, i Hornslet, hos Pastor Gregersen, af Gymnasiast Holg. Jacobsen og Realist Ejn. Nielsen.

Omkommet 19. Juli 1919, 33 km N.V. for sin Fødeby, ved Neder Bjerregrav, g. 4 Aar gammel.

Fundet død efter det samme stærke Uvejr, under hvilket **52** blev dræbt, og ligesom den under den elektriske Højspændings-

ledning, som den uden Tvivl er fløjet imod. Blodet flød den ud af Næbbet, saa den maa være stødt imod med stor Kraft. Blev udstoppet.

Meddelelse fra Gaardejer Ingv. Rasmussen, Tellinggaard, Bjerregrav St.

54. Nr. 930. Mærket 9. Juli 1912, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing, hos Gaardejer J. P. Nielsen, af H. Chr. C. M.

Dræbt 15. Maj 1917, 19 $\frac{1}{2}$ km S. for sin Fødeby, i Borum, 5 Aar gammel.

Storken var i Kamp med en anden, der havde Rede i Byen, og kom derved til at flyve mod en elektrisk Højspændingsledning. Blev udstoppet og tilhører Meddelelsen.

Meddelelse fra prakt. Læge H. Götsche, Borum pr. Mundelstrup.

55. Nr. 240. Mærket 15. Juli 1908, 11 $\frac{1}{2}$ km Østen for Viborg, paa Gaarden Thorsager, hos Proprietær Grandjean, af H. Chr. C. M.

Fundet død først i September 1913, et Par Kilometer Østen for sin Fødegaard, i Kolbæk Enge, c. 5 $\frac{1}{4}$ Aar gammel.

Meddelelse fra Skolebestyrer Dalsgaard, Viborg.

RINGSTORKE, SOM ER VENDT TILBAGE TIL DANMARK OG HAR YNGLET DER.

Skønt jeg efterhaanden har faaet mærket ikke saa faa Storke her i Jylland, nemlig lidt over 1500, fra 1901 til og med Aaret 1919, er det ret sjældent, at Folk meddeler mig noget om, at deres Storke har Ring paa.

Det kan mulig komme deraf, at Ringene overhovedet ikke er saa lette at se. Jeg har f. Eks. siddet i et lille Skur, som jeg i en Del Aar havde staaende paa Taget af et Hus her i Viborg, og set paa Storkeungerne, naar de havde været ude at flyve og kom tilbage for at sætte sig paa Reden. Men skønt jeg kun var fire Meter fra dem, og jeg vidste, at de havde Ring om Foden, eftersom jeg selv for nylig havde givet dem den paa, samt skønt jeg har passet paa som en Smed, har jeg ikke kunnet se Ringen, saa længe Fuglene var i Bevægelse, men først naar de stod stille paa Reden. Og er de først der, kan det ikke ses nede fra Gaarden, at Fuglen er mærket. Ringen glinser ikke,

som man skulde tro, og Farveforskellen mellem det lyst graalige Metal og Fodens Skælklædning, hvorpaa der maaske sidder lidt Snavs (lidt af Fuglens eget Skarn f. Eks.), er heller ikke iøjnefaldende. Nede fra Gaarden kan Ringen, der i Reglen sidder helt nede ved Tærne, oven i Købet ikke ses for Grenene i Randen af Reden, selv om Storcken er i Ro. Men staar Fuglen paa en Skorsten, kan Ringen opdages, navnlig naar den, mens Storcken har ligget ned, er skubbet op ad Mellemfoden og er kommet til at sidde fast under det Led, man ser paa Benet (det er jo Hælen, men Folk kalder det i Almindelighed »Knæet«).

At der saa sjældent ses Ringstorke, kan ogsaa komme af, at de mærkede Storke slet ikke kommer tilbage til den Rede, hvor de er vokset op, men slaar sig ned et eller andet Sted, kortere eller længere fra Hjemmet (se 44, 49 m. fl.), hvor man slet ikke tænker paa at se nøjagtigt paa dem. Og endelig bliver mangfoldige Storke dræbt paa deres lange Rejse; naar Listen over de meldte Storke (S. 103 flg.) gennemses, viser det sig, at mange af de omkomne netop er nylig mærkede unge Fugle; de har bl. a. ikke den Erfaring som de ældre og lader sig derfor lettere komme saa nær, at de kan skydes.

Adskillige kommer dog hjem til deres Fødeegn igen. (se 50—55); Folk har paa mit Spørgsmaal derom fortalt mig, at de nu og da har set en Ringstork, f. Eks. gaaende efter Ploven, men jeg kunde i mange Aar ikke faa noget nærmere at vide om saadan et interessant Tilfælde.

STORKEN I VELLEVE.

Det var med stor Glæde, at jeg i Forsommeren 1912 modtog et Brev fra Højskolelærer, Cand. theol. Eller, der den Gang opholdt sig i Velleve Præstegaard pr. Ulstrup; han meddelte nemlig, at den sidst ankomne af Præstegaardens Storke havde Ring paa; den kunde ses, naar Fuglen stod paa sin Yndlingsskorsten. Saa vidt det vidstes, havde der ikke i noget tidligere Aar været Ringstork paa Præstegaarden. Nu var Hr. Eller meget interesseret i at faa eftersat Indskriften, for at det kunde skaffes at vide, hvor Storcken var fra m. m., og vi lagde tilsammen vore Hoveder i Blød for at finde en Maade, hvorpaa vi kunde fange Mester Langben. Præsten vilde ikke tillade os at forsøge paa at kætse den, medens den laa paa sine to Æg i Reden; han

var bange for, at den vilde blive skræmmed derved, og det var jeg da egentlig ogsaa. Snarere tænkte jeg mig, at den kunde fanges, naar den gik et eller andet Sted uden for Gaarden. Hr. Eller havde nu lagt Mærke til, at den jævnlig spankulerede i Haven paa en stor Græsplæne, og herpaa grundedes da min Plan. Storken skulde ved Hjælp af udstrøede Smaafisk vænnes til stadig at komme til dette Sted; jeg skulde saa imens faa lavet et stort Slaggarn i Lighed med dem, der anvendes af Fiskerne ved Rossitten paa den kuriske Nehrung til at fange Krager i. Naar det var sikkert, at Storken hver Dag kom til Plænen, mulig paa en bestemt Tid, skulde Garnet lægges paa Græsset, Fiskene strøes og en Dreng anbringes skjult et Stykke derfra, parat til at trække i Snoren, der vilde bringe Garnet til at slaa sammen om den mærkede Fugl. Imidlertid viste det sig vanskeligt at skaffe Fisk af en passende Størrelse, og jeg udspekulerede da et andet Lokkemiddel. Jeg havde lagt Mærke til, at Storkene paa den Rede, jeg iagttog her i Viborg, stadig bar visne Rodtotter af Græs hjem; paa enhver oppløjet og harvet Græsmark findes saadanne Klumper liggende i Massevis. Hr. Eller lagde altsaa et lille Parti frem paa Plænen, og Storken kom da ogsaa ganske rigtig og hentede nogle af dem. Imens var der kommet en Unge oppe i Reden, men det andet Æg viste sig desværre at være raaddent, og efter nogle Dages Forløb døde Ungen og blev kastet ned. Samtidig vilde det ikke gaa for mig her i Byen at faa lavet Slaggarnet, og Ringstorkens Interesse for Plænen kølnedes ved Ungens Død mer og mer; den kom der snart ikke mere; selv lækre Aalekvabber, iøjnefaldende henlagt, fristede den ikke. Ja, efter nogen Tids Forløb kom Storken endog kun i Ny og Næ til selve Reden. Planen med at fange den maatte altsaa opgives foreløbig, men der var jo Haab om, at Fuglen vilde komme igen næste Aar.

I 1913 vendte da ogsaa mine unge Mennesker hjem efter endt Storkemærkning og meldte, at de bl. a. havde været i Velle Præstegaard, og at en af de gamle Storke der havde Ring paa. Jeg havde imidlertid stadig ikke faaet lavet Slaggarnet; Hr. Eller var ikke mere Hjælpepræst derude, saa han kunde gaa mig til Haande; selv kunde jeg paa Grund af andet Arbejde ikke tage af Sted; kort sagt: jeg maatte opgive Fangsten ogsaa for det Aar.

Men i 1914, da mine Medhjælpere fortalte mig, at Ring-

storken stadig var paa Vellev Præstegaard, havde jeg udpønsket en ny Maade, hvorpaa jeg mulig kunde faa fat i den. Naar Storkereden, som i det givne Tilfælde, er anbragt umiddelbart paa Tagryggen, og der, som paa Vellev Præstegaard, er en Skorstensnoget fra Reden, er det almindeligt, at Storken, naar den har fodret de store Unger, spadserer ud af Reden og hen ad Tagryggen til Skorstenen, som den saa flyver op og sætter sig paa. Naar der altsaa blev anbragt nogle Løbedoner paa Tagryggen, var der Haab om, at Storken kunde træde i en af dem og blive fanget. Præsten gav ikke gerne Lov til Fangstforsøget; dog, da jeg udviklede, at jeg jo sad nede paa Gaardspladsen og passede paa, endvidere at Stigen skulde være stillet an, op ad Taget, og at Fuglen ikke kunde komme nogen Skade til, da det ikke kunde være mange Øjeblikke, inden jeg var oppe og havde faaet fat i den, — fik jeg Tilladelsen. Jeg tog altsaa derud¹, forsynet med Aalekvabber, som jeg havde købt her paa Torvet, til Løkkemad paa Taget, og begyndte at anbringe Løbedonerne. Pludselig hørte jeg imidlertid en stærk Brus i Luften, og da jeg drejede Hovedet, saa jeg, at Ringstorken var landet paa Reden hos Ungerne faa Meter fra mig og nu stod og betragtede mig interesseret og stærkt mistroisk: »Hvad mon den Fyr har for heroppe paa mine Enemærker?« Nu var Sagen pludselig blevet let og simpel. Jeg vendte min gode Feltkikkert mod Storkens Ben og sad heldigvis nær nok til, at jeg kunde læse, hvad der stod paa den ene Side af Ringen. Storken var derefter saa venlig at flyve bort, komme tilbage og stille sig paa en noget anden Maade end før, saa jeg fik læst Indskriften paa den anden Side ogsaa. Og til Overflod blev der dernæst givet mig Lejlighed til at se Midten af Ringen, saaledes at Indskriften blev tilstrækkelig sikkert læst.

Dette er — saa vidt mig bekendt — den første ynglende Ringstork, hvis Løbenummer er blevet opklaret.

I 1915 var der igen en Ringstork paa Vellev Præstegaard; Forpagteren og jeg havde (i Præstens Fraværelse) brevvekslet om den. Da der ikke er saa tykt med Ringstorker rundt omkring, var jeg ikke i Tvivl om, at det var den samme, som var der, denne Gang paa fjerde Aar; men for en Sikkerheds Skyld tog jeg dog derud for at se dens Nummer efter. Nu vidste jeg

¹ En udførligere Beretning om Turen findes i »Dyrevennen« for Dec. 1918.

jo, hvorledes jeg skulde bære mig ad for at faa det gjort. Da jeg kom til Præstegaarden, sagde Forpagteren til mig: »Hunnen har lige været her og fodre, saa De maa skynde Dem at komme op paa Taget, inden Ringstorken kommer!« Det varede heller ikke længe, før jeg sad paa Mønningen, i Forventning om et lige saa nemt Arbejde som forrige Aar. Det skulde imidlertid blive ganske anderledes!

Jeg sad først en Times Tid og morede mig med at se paa Ungerne, uden at der kom nogen Ringstork. Halvanden Time efter at jeg havde begyndt Vagten, kom der en Stork ude fra Marken og satte sig paa Ladelængen; men den havde ikke Ring paa; den fløj senere nogle Gange hen mod Reden, men turde ikke sætte sig i den, fordi jeg var i Nærheden. Jeg rykkede da længere og længere bort, til sidst endog hen bag Skorstenen, men den vilde, ligesom før øvrigt forrige Aar, ikke komme alligevel. Til sidst fløj den til Marks igen, men Ringstorken kom ikke hjem, som den dog skulde. Der blev gjort en Vogn i Stand nede i Gaarden; nogle af Præstegaardens Folk steg op i den, og Forpagteren kørte bort med dem; — stadig ingen Ringstork. Kirkeklokkerne begyndte at ringe; Præsten gik over til Kirken i sit Ornat; søndagsklædte Sognebørn gled langsomt over Kirkegaarden med Salmebogen i Haanden; lidt efter lød Sungen derovre fra — men Ringstorken kom ikke. Jeg sad paa Taget og ventede, til Prædikenen var forbi, og de sang igen; jeg saa Folk gaa fra Kirke; — ingen Ringstork. Der blev raabt fra Gangdøren op til mig, om jeg ikke vilde komme ned og faa en Kop Kaffe, men hvor fristende det end var — Solen brændte ustandselig — maatte jeg bede mig undskyldt. Saaledes sad jeg i alt seks Timer og forhindrede i denne lange Tid Storkeungerne i at faa Æde (men jeg vidste, at de kunde sulte meget længere end som saa); til sidst blev jeg klar over, at Ringstorken, der var blevet set om Morgenen inden min Indtrædelse i Gaarden, maatte være kommet galt af Sted paa en eller anden Maade og derfor ikke kunde flyve hjem. Jeg gik altsaa — med et Suk over den Lunefuldhed, Tilværelsen tidt viser den, der iagttager Dyrenes Liv, — ned ad Stigen og forlod Præstegaarden med bedrøvet Hjerte og uforrettet Sag, medens Hunstorken endelig vovede at lande hos sine Unger og begyndte at fodre dem igen.

Ringstorken viste sig aldrig mere paa Præstegaarden, saa den maa være omkommet samtidig med, at jeg satte mig til at vente

paa den — hvilket var et meget uheldigt Tidspunkt for Videnskaben. Nu havde Fuglen ellers hidtil lykkelig undgaaet alle Farer baade her hjemme og paa adskillige Rejser mellem Danmark og det fjerne Vinteropholdssted!

Denne Stork havde Nr. 231. Den var mærket som Redeunge 15. Juli 1908, 19 km V.S.V. for Randers, i Løvskal, hos Gaardejer Therkild Østrup, af H. Chr. C. M. Det var, baade efter Præstegaardsbeboernes Sigende og mit eget Skøn, en Han. Vellev, hvor den sandsynligvis boede fra 1912, da den var 4 Aar gammel, til den omkom i 1915, ligger 10¹/₂ km S.Ø. for dens Fødested; det er en Strækning, som en Stork ikke regner for noget; den flyver med Lethed saadan et Stykke Vej paa mindre end en halv Snes Minutter.

STORKEN I AARSLEV PR. RANDERS.

Jeg havde Aar efter Aar i jydsk Aviser opfordret dem, der havde en ynglendé Ringstork, til at meddele mig det, idet jeg havde tænkt mig Muligheden af selv at tage ud og forsøge at læse Nummeret paa Ringen. Men efter min Tur til Vellev i 1915 fik jeg ikke mere Lejlighed til at rejse paa den Tid, da der skulde handles, og i de næste Aar var jeg syg, saa det blev ikke til noget. Jeg prøvede da paa at faa Folk saa meget interesserede i Sagen, at de selv læste Ringens Indskrift, men det gik ikke: hverken Folks Tid eller Taalmodighed var til Stede i det nødvendige Maal, og de Teaterkikkerter, man havde til Brug omkring paa Landet, forstørrede ikke nok. Det viste sig ogsaa snart, at Forsøgene absolut ikke lykkedes dèr, hvor man helst vilde anstille dem, nemlig ude paa Marken, og det selv om Ringstorken f. Eks. gik tæt bag en Slaamaskine; baade Fuglen og Iagttageren maatte være i Ro.

Imidlertid havde jeg efterhaanden lagt Mærke til, at der, saa længe Storkeungerne er smaa, altid er en af Forældrene hos dem, hvad enten nu den vagthavende Stork ligger paa dem, naar det er daarligt Vejr, eller staar ved Siden af dem. Jeg vidste altsaa, naar det var bedst at prøve paa Aflæsningen af Ringen. Og jeg anskaffede derefter en god, lille, dobbeltløbet Prismekikkert; med den læste jeg Tal, der var 2 mm høje, i 4¹/₂ Meters Afstand. Nu kunde denne Kikkert altsaa sendes til den, der i god Tid meldte sig som Ejer af en Ringstork; naar

han havde nogen Tid til sin Raadighed, kunde han lade Stigen staa stillet op ad Taget Døgn efter Døgn, gaa op til Tagryggen en Gang eller to om Dagen og sætte sig dér, i Begyndelsen langt fra Reden, efterhaanden nærmere og nærmere ved den. Iagt-tageren vilde da i Løbet af nogle Dage vænne Storken saaledes til Synet af sig, at den var klar over, at han ikke vilde gøre den Fortræd, og saa kunde et Forsøg med Kikkerten anstilles. Selvfølgelig kan hele Indskriften ikke overses paa een Gang; den maa, som tidligere omtalt, læses i alt Fald i tre Stykker: fra den ene Side, fra den anden og midt fra.

I 1918 lykkedes det nu at faa een Indskrift læst (se S. 138), og i 1919 blev endog to Ringe tydet.

Den af de to Storke, som der skal tales om her, var meldt allerede i Juni 1917, fra Aarslev Skole pr. Randers, af Hr. Ingvard Svane, der den Gang var Vikar for Læreren. Det blev, ifølge Hr. Svanes Brev, meddelt baade af Skolebørn og af Naboer, at der havde været en Ringstork paa Skolen siden 1915, mén at det var den samme, som nu var der, turde Hr. Svane naturligvis ikke paastaa. Og det Aar blev det ikke til noget med at faa Indskriften læst.

Men i Midten af Juni 1919 skrev Hr. H. Halvgaard, der nu var Lærer ved Skolen, at hans ene Stork bar Ring om Foden, og at han gerne vilde prøve paa at læse, hvad der stod paa den. Og ved at følge min Anvisning fik Hr. Halvgaard virkelig Held til det, efter at han var blevet saa gode Venner med sin Stork, at han kunde komme den endog to Meter nær, uden at den fløj. Det viste sig da, at ogsaa denne Stork trolig var vendt tilbage til sin Hjemstavn. Den bar nemlig Løbenummeret 705 og var derefter mærket som Redeunge 14. Juli 1911, 10 km S.S.V. for Randers, i Vissing, hos Gaardejer H. P. Christiansen, af Stud. med. Ejn. Rossen. Aarslev pr. Randers, hvor den mulig havde boet siden Aar 1915, da den var 4 Aar gammel, ligger 9 km Ø.N.Ø. for Fødebyen.

STORKEN I RIBE.

Den anden af de to Storke, der afsløredes i 1919, blev meldt af Stud. theol. Halfdan Lange, Ribe. Han havde først lagt Mærke til, at der var en Ringstork i hans By, og derpaa fandt

han efter en Del Søgen, hvor den hørte til. Den boede paa en høj, enlig staaende Skorsten i Gaarden til Klubbens Hotel i Sønderportsgade, og dens Ring var meget vanskelig at faa tydet, fordi man ikke kunde komme op i Nærheden af Reden. Hr. Lange havde laant en langtrækkende Kikkert paa Katedralskolen, og med den læste han fra sin Udkigsplads, et Gavlvindue i Nabobygningen, nogle af Tallene i Storkens Løbenummer, en Gang da Fuglen var kommet saa langt ud paa Redekanten, at Grenene ikke dækkede Ringen. Men snart blev Ungerne saa store, at Ringstorken ikke blev staaende hos dem efter at have fodret, og Hr. Lange fik ingen Ting ud af sine tre, fire Forsøg om Dagen, skønt han havde Spejdere ude, der meldte ham, naar der var Haab om at faa noget at se. Til sidst var han ved at opgive det hele. Men saa opdagedes det, at Storken, efter at have fodret, næsten altid fløj over til en bestemt Skorsten i Nabogaarden, og nu lykkedes det endelig for Hr. Lange ved Hjælp af den gode Kikkert og ved snart at krybe op paa et Halvtag i Hotelgaarden, snart at stille sig i Haven til Nabogaarden, at faa læst alle Tal sikkert. Men da var det ogsaa seks Uger siden, at Forsøget blev begyndt.

Det kunde nu afgøres, at ogsaa denne Stork var fløjet hjem til sin Fødeegn. Den havde nemlig Nr. 1313 og var i Følge min Mærkebog ringet som Redeunge 15. Juli 1915, i Obekjær, hos Gaardejer Andr. Vind, af Hr. Lange selv. Den havde altsaa valgt en Yngleplads 7 km V.S.V. for sin Fødeby og var nu 4 Aar gl.

STORKEN PAA SKJÆRUM MØLLE PR. VEMB.

Der skal nu berettes om en fjerde Ringstork, hvis Historie imidlertid i een væsentlig Henseende adskiller sig fra deres, som nu er omtalt. I Foraaret 1918 meddelte Hr. Laurids L. Villemoes, Forpagter af Skjærum Mølle og Vosborg Teglværk, at den ene af Gaardens Storke bar Ring. Han skriver videre:

»Paa vor Nabogaard Nørre Vosborg var der i Fjor en »Enkestork«, som ogsaa havde en Ring. Denne Stork er ikke dør i Aar, og muligt er det den, som i Aar, efter at have holdt Bryllup, nu har nedsat sig hos mig.«

Jeg gav Hr. Villemoes de nødvendige Anvisninger til Storke-ring-Læsning, men i længere Tid lod det ikke til at ville gaa med Arbejdet. Storkereden var for det første anbragt paa et

højt Tegltag, som det var vanskeligt at komme op paa, og for det andet oven i Købet bygget paa en Pæl; Folkene paa Gaarden ansaa da ogsaa Opgaven for »omtrent umulig«. Men Hr. Villemoes var personlig meget interesseret i at faa Ringen efterset og skyede ingen Ulejlighed for at faa det gjort. Han lod lave en »Rytter«, et Stillads til at lægge Kikkerten paa, anbragte det over Tagryggen og sad nu sammen med en Hjelper deroppe i flere Timer. Og endelig lykkedes det ham at faa læst først den ene Side af Ringen og senere den anden. Det viste sig saa, at Ringen ikke var en af mine; der stod nemlig:

Vogelwarte Rossitten 5864 Germania.

Rossitten er jo beliggende paa den kuriske Nehrung i det gamle Øst-Preussen; her var før Krigen et ideelt Sted til at iagttage Fugletræk (for Tiden er Iagttagelserne meget forstyrrede, om ikke helt gaaet i Staa paa Grund af militære Foranstaltninger), og her begyndte Dr. Thienemann fire Aar efter mig at mærke Trækfugle, hovedsagelig Krager, som Fiskerne fangede til ham i store Slaggarn, der var lagt mellem Klitterne. Senere udvidede Dr. Thienemann Forsøget til at omfatte Redeunger af mange forskellige Fugle; han arbejdede med stor Ihærdighed og fik Folk i hele Tyskland, ja endog uden for Tysklands Grænser, til interesserede Medarbejdere, og det var efterhaanden Tusinder af Ringe med Rossittens Stempel, der hvert Aar kunde udsendes til dem.

Fra Dr. Thienemann, der nu er Professor i Königsberg, men saa hyppig, han kan, besøger sit gamle Hjertebarn »Vogelwarte Rossitten« med det ensomt liggende, til Iagttagelser over Fugletræk særlig indrettede »Ulmenhorst«, fik jeg, trods bragende Granater og lumske Skyttegrave, den Meddelelse, at Ringen i sin Tid var sendt til »Biologische Anstalt, Helgoland«. Jeg skrev da til Anstalten, der under Krigen havde søgt Ly i Oldenburg, og kunde nogen Tid efter meddele Hr. Villemoes, at hans Stork var en Slesviger, idet den var mærket som lille Redeunge 23. Juni 1911 i Tønder hos Apotheker Tychsen, af Dr. Weigold.

Skjærum Mølle ligger godt 155 km N. N. V. for Tønder. Storken er altsaa, i Modsætning til de tre tidligere nævnte, ikke vendt tilbage til sin gamle Egn, men er hvert Foraar, naar den kom hjem fra sin store Udenlandsrejse, fløjet forbi sin Fødeby og er draget længere Nord paa. Eller man kunde jo ogsaa sige: den har opereret for Danmark, længe før der blev Tale om, at

vi skulde have noget af Sønderjylland tilbage. Og nu var den imens blevet 7 Aar gammel.

I 1919 var den største (altsaa Hannen) af de to Storke paa Skjærum Mølle igen en Ringstork. Ringen var ganske vist nu gledet ned til Tæerne, medens den i 1918 sad skubbet op under Hælen, men Hr. Villemoes fik alligevel, efter en Del Anstregelser, Held til at se Indskriften efter, saa det kunde godtgøres, hvad han jo nok havde formodet, at det var den samme Stork som forrige Aar.

I 1920 havde Skjærum Møllens Hanstork — til Hr. Villemoes's Beklagelse — ingen Ring paa. Storkeparret indrettede sig imidlertid som sædvanlig og skiftedes til at rugge deres Æg. Men Kristi Himmelfartsdag (13. Maj) skete der noget mærkeligt. Hr. Villemoes skriver derom 18. Maj 1920:

»Jeg stod tilfældig og kikkede op paa Storkene, som begge »var paa Reden. Da ser jeg pludselig en tredie Stork komme »flyvende. Den fløj rundt om Reden et Par Gange, men styrtede »sig derefter med stor Kraft ned paa Storkene i Reden, jog sit »Næb ind i Halsen paa en af dem og det grundigt, nemlig ind »et Sted og ud længere nede paa Halsen. Den, der blev spiddet, »blev bistaet af sin Mage; Slaget blev vildere og vildere — Reden »saa frygtelig mishandlet ud. Den angribende havde stadig sit »Næb indfiltret i den anden; — de sansede intet, styrtede først »ned paa Taget og saa videre, ned i Gaarden Her saa jeg »det, jeg anede, at Angriberen havde Ring paa. Naa, de blev »skilte og den her residerende Stork kom paa Reden, medens »Ringstorken fløj sig en Tur, for dog efter 10 Minutters Forløb »at komme igen. Denne Gang fik den sin Modstander smidt ud »og tog selv Plads paa Reden, og mærkeligt nok saa det ud, »som om den nu fik Hjælp af den andens Mage! De følgende »Dage saa jeg den udsmidte Stork komme nogle Gange og stille »sig paa Laden, men den vovede sig ikke til Angreb og er nu »ikke set de sidste Dage, hvorimod den med Ringen er her til »Stadighed og nu ruger sammen med den andens Mage; — den »hår saaledes overtaget baade »Konen«, Æggene og Reden«.

Det viste sig, at Ringstorken var den gamle Sønderjyde, 5864, der saaledes 3 Aar i Træk kom tilbage til samme Rede. Den hjalp nu med at fodre sin Medbejlers Unger; tre blev der, og de var omtrent flyvefærdige 18. Juli 1920, da de blev mærket.

Det er, saa vidt jeg ved, første Gang, det er bevist, at en

Stork vender tilbage til sin gamle Rede. Man har jo tidligere nok formodet det — og jeg tvivler da for Resten heller ikke om, at Storken har Lyst til at gøre det og ogsaa ofte faar gjort det, men hvad man har anført som Bevis: at Storken i Aar bærer sig lige saadan ad som Storken i Fjor, at den sætter sig paa de samme Steder o. s. v., er ikke nok. Fugle af samme Art kan ligne hinanden overordentlig meget, ogsaa i deres Væsen; det er ikke altid, at der er saa megen individuel Forskel, at det er kendeligt for et Menneskeøje. Bl. a. kan de samme Siddesteder tiltale dem. Jeg har saaledes oftere lagt Mærke til Stære lige uden for mit Vindue; hvis man ikke vidste det bedre, fordi Hannen fra i Fjor (der var mærket) var død, skulde man absolut tro, at det er den, der nu er ved Kassen og sætter sig paa samme Maade paa de Steder, som ogsaa Ringstæren holdt af. Kun hvis Storken har været kendelig, f. Eks. ved en Legemsfejl, kan der bevises noget. Der er saaledes fortalt mig om en Stork, som kunde kendes paa, at den havde en Knude paa det ene Ben, og som i 40 Aar vendte tilbage til den samme Rede. Selv om Antallet af Aar er blevet forøget af Erindringen, saa er Fuglen sikkert mange Aargange igennem kommet hjem til samme Sted. I ældre Tider, da der ikke var saa mange Bøsser, og navnlig ikke saa mange, der skød løs med dem, var det ogsaa nemmere for Storkene at slippe hen til Vinterkvarteret og bort fra det igen, end det er nu.

NOGLE RESULTATER AF STORKEMÆRKNINGEN.

1. TIDSPUNKTET FOR AFREJSEN FRA DANMARK.

I den første Trediedel af August Maaned begynder de unge Storke i Almindelighed at forsvinde herfra¹; ofte ses de gamle Storke tilbringe et Par Nætter i Nærheden af Reden (f. Eks. paa en Skorsten) efter den Tid, da de unge sidst har vist sig der. Den rappeste af Ringstorkene er **11**, der allerede 8. August var naaet midt ned i Europa. Det er de tidligst udviklede Kuld, der først rejser; senere følger de, der er kommet frem af sildigere lagte Æg. Endog saa langt fremme i Tiden som 21. Sept. var **12** ikke kommet igennem Østerrig; maaske har den imidlertid været nødt til at blive tilbage, fordi den var saaret. Den

¹ Det kan hælde, at en enkelt (der maaske er svagelig), bliver tilbage og tilbringer Vinteren i det fri; men det er sjældent.

næstmest forsinkede Ringstork, **13**, er i alt Fald 8. Sept. naaet ind i Ungarn.

2. TRÆKRETNING BORT FRA DANMARK.

Mulig fører Storkevejen fra Nørrejylland mod Syd, helt ned gennem Halvøen (**1, 2** (slgn. **46**, der maaske var paa Vej hjem-efter)), men derefter drejer Storkene af mod Øst eller S. Ø. Adskillige naar Oder og følger den og dens Biflod Olsa ned til Beskiderne (i Vest-Karpaterne). De skal ikke særdeles højt til Vejrs for at komme over disse Bjerge — de højeste Tinder hæver sig til c. 1700 m over Havfladen; men for øvrigt er der flere Passer, hvor det ikke er nødvendigt at stige nær saa højt til Vejrs, saaledes Jablunkapasset (600 m). Ankomne til Ungarn fortsætter Storkene i sydøstlig Retning og naar omsider ned i det sydøstlige Transsilvanien til »Porta ciconiarum«, som Herman kaldte Stedet¹; der indbyder flere Passer til Gennemfart (saaledes Törzburger Pas (1240 m)), ja Aluta og andre Floder glider endog i snævre Dale tværs gennem de transsilvanske Alper, saa Storkene nemt kan komme frem.

I Rumænien og det øvrige af Balkanhalvøen er endnu ikke faldet nogen dansk Ringstork, men Storkevejen gaar uden Tvivl fra Transsilvanien ad Marmara Havet til².

Den første, der har paavist denne Storkenes sydøstlige Træk-
rute, er Frk. Maria Pauli, Datter af Præsten i Weseram, Westhavelland, Brandenburg. Men det var for øvrigt ikke i Videnskabens Tjeneste, hun udførte denne Daad; i ungdommelig romantisk Begejstring bandt hun, i Følge sin Meddelelse til mig, ved Hjælp af et rosafarvet Baand — den unge Dame var den Gang 19 Aar — et Brev om den ene Overarm af en »Mester Langben«, som var dumpet ned paa Gaardspladsen, og som hun derpaa havde taget sig af; nogen Tid derefter blev den saa skudt ved Keresztény-Sziget (Grossau) i Nærheden af Nagy-Szében (Hermannstadt)³.

¹ Aquila 1909, Tab. D.

² Og til Billedet af Bosporus hører i Følge Fritz Braun, Foraar som Efteraar, kredsene Storke, højt til Vejrs, paa Vej over Strædet. Se Programmet fra det kgl. Gymnasium i Graudenz 1909: Tiergeographische Fragen S. 15, bl. a. citeret af Thienemann i »Der Zug des weissen Storches« (Zool. Jahrb., Supplement XII, 1910, S. 670).

³ Se Ornithol. Monatsberichte 1902 S. 159 og D. O. F.s Tidsskr. I, S. 147. Det er altsaa ikke rigtigt, naar Herman i »Aquila« 1909 p. XXXIV og

Men den første ringmærkede Stork, som bevislig er fløjet mod S. Ø., er en af mine, nemlig denne Afhandlings **8** (Aar 1903), saa følger **6** samt **11** og derefter Thienemanns¹ (fra 1907) og Schenks² (fra 1908). Men efterhaanden er det ikke faa danske, tyske og ungarske Storke, der vides at være kommet ned til Lilleasien og at have fløjet — sandsynligvis gennem Syriens Kystland — ned til Afrika. Her har de fulgt den østre Side af Fastlandet, er fløjet over Ækvator, gennem Lande, hvor Solen med mægtig Varme har skinnet lodret ned paa Jorden, og har fortsat, saa langt de har kunnet komme: helt ned til den sydlige Ende af det vældige Afrika. Det er en ordentlig Rejse! C. 12000 km er der ad Storkevejen fra Viborg til Alexandria i Kaplandet. En smuk Flyveydelse! Mange af Fuglene har jo ikke set Dagens Lys mere end i et halvt Aars Tid. Og ganske retliniet har Flugten sikkert ikke været.

Det er mærkværdigt, at Storkene flyver saa langt bort. De kunde jo paa store Strækninger Nord for Ækvator finde tilstrækkelig gode Livsbetingelser.

Storkene fra det sydlige Tyskland, Vest for Weser, angives at rejse, ikke mod S. Øst, men mod S. Vest³ til Afrika. Maaske er **35** tilfældig kommet i Lag med nogle af disse Rejsende og derfor fløjet ned til Algier.

3. REJSENS HASTIGHED.

Hvor hurtigt Storkene kommer frem, er det vanskeligt at faa noget at vide om, da Folk desværre kun sjældent skriver op, naar deres Storke rejser. Stork **6** menes at have været 2 Døgn om at naa c. 500 km bort fra sin Fødeby; det giver en Rejsehastighed af c. 250 km i Døgnet. Det er ikke meget for en kraftig flyvende Fugl — et Menneske kommer meget hurtigere frem ved Hjælp af en Flyvemaskine; men det maa erindres, at

XXXVI kalder dette Sendebud en »Thienemann-Stork«. Den blev mærket i Aaret 1902, medens Rossitten-Forsøgene med Storke først begyndte fire Aar senere, i 1906.

¹ Thienemann: VII. Jahresbericht (1907) der Vogelwarte Rossitten i Journal für Ornithologie 1908, S. 465.

² Aqvila 1909, S. XXXVI.

³ Reichenow udtaler det som en Formodning i et Brev til Herman (Aqvila 1909, S. XXXV). Thienemann giver i X. Jahresbericht (1910) der Vogelwarte Rossitten (Journ. für Ornithologie, April 1912, S. 143) Meddelelse om den første Ringstork, der er fløjet den Vej. Se ogsaa f. Eks. Eckardt: Zum Zug des Storches (Ornith. Monatsberichte 1920, p. 13).

Storken er et langsomt levende Væsen: mulig kredser den sig store Strækninger frem og tilbagelægger derved en meget længere Vej, end om den var fløjet lige paa, og dernæst skal den ikke have saa lidt Tid til at finde tilstrækkelig Føde og navnlig til at staa i Fred og Ro og fordøje den. Til dette Arbejde gaar der sikkert adskillige Timer hver Dag.

Dersom **16** har været 5 Døgn om at flyve 1600 km, har den tilbagelagt noget over 300 km pr. Døgn, altsaa en 50 km mere end **6**.

Hvis Storkene saaledes flyver c. 300 km fremad om Dagen, maa de være c. 40 Dage om at rejse de 12000 km fra Afrikas Sydende tilbage til Danmark; de, der kommer hertil i Begyndelsen af April, maa altsaa forlade Hottentotternes Land sidst i Februar.

4. STORKENES LIV I SYDAFRIKA.

Hvordan vor langbenede Ven faar Tiden til at gaa nede i Sydafrika, naar alt er Vinter her og Is, faar man et Begreb om ved at sammenligne, hvad der foran er meddelt om de enkelte Storke dernede fra, med de følgende to Skildringer. For at skaffe disse til Veje har jeg sendt Spørgeark med ganske bestemt formulerede Spørgsmaal til Afrika; saadant viser sig altid nyttigt, da man ofte ellers ikke faar det at vide, som man gerne vilde have Besked om. De to Besvarelser dækker i flere Henseender hinanden, men jeg aftrykker dog et Uddrag af dem begge to, da de jævnlig udmaler Forholdene paa lidt forskellig Maade. Paa eet Punkt, og det for Resten et meget væsentligt, nemlig i Spørgsmaalet om, naar Storkene bryder op fra Sydafrika, giver de forskellig Besked; men det er overhovedet vanskeligt for Tiden at skaffe noget paalideligt at vide om saadanne Ting.

Sammenlignes f. Eks. hvad der i Anledning af mine Ringstørke er meldt mig om den Tid, Storkene opholder sig i forskellige Egne af Sydafrika, ser Resultatet saaledes ud:

Syd Rhodesia, (N. N. Ø. for 17° 48' s. Br.)	Fra Dec.	til Marts	(20)
- - - (S. Ø. - - - -)	- Nov., Dec.	- ind i Marts	(33)
Sydøstligste Transvaal (27° 20' s. Br.)	- Nov., Dec.	- Jan. Febr.	(Kolbé)
Nordl. Natal (28° 10' s. Br.)	- Okt., Nov.	- Slutn. af April	(Bary)
Oranje Fristat (28° 55' s. Br.)	- Dec.	- Maj	(26)
Basutoland (29° 18' s. Br.)	- Nov.	- Maj	(27)

At disse Opgivelser afviger en Del fra hinanden, skyldes vel nok utilstrækkelig Iagttagelse. Haagner (se 23) meddeler, at Storken er set i det sydlige Transvaal fra sidst i September til sidst i Marts.

Lensgreve Frijs har været saa venlig at meddele mig, at han 24. Marts 1920 saa c. 50 hvide Storke i Østafrika, ved Nai-washa-Søen (c. 80 km Syd for Ækvator og c. 250 km Øst for Victoria-Sø), et Par Tusinde Meter over Havet; »de trak næsten uden Svingninger fra Syd i Nord«.

Meddeleren laa fra 1. Marts til 9. April 1920 i Lejr c. 50 km Syd for Naiwasha-Sø, ligeledes i et Par Tusind Meters Højde. »Jeg saa daglig henved 20 hvide og 4 sorte Storke tæt ved Lejren«, skriver Lensgreven, »det var sikkert de samme Fugle, jeg saa hver Dag; der var intet Tegn til, at Fuglene var i Færd med at trække«.

Kort efter at være brudt op fra Lejren talte Lensgreven 9. April 1920 »paa en Eng 116 hvide Storke foruden adskillige spredte Fugle. Farmere, med hvem jeg talte, sagde mig, at dette gjentog sig hvert Aar, og at Storkene i Almindelighed blev der til henimod 1. Maj. Om de derefter trak Syd eller Nord paa, vidste de ikke«.

Før jeg nu gaar over til at meddele Indholdet af de bebudede to Breve, skal jeg ganske kort minde om, at Storken faar Navneforandring i Sydafrika. De indfødte har jo deres, i vore Øren besynderligt lydende Betegnelser (hvoraf en er nævnt under 33) for den. Og Menigmand af europæisk Afstamning kalder den, som tidligere omtalt, i Almindelighed »sprinkhaanvogel« eller »locust bird« (26, 20, 30), nøjagtigere: den »store« Græshoppefugl. Der er nemlig ogsaa i alt Fald een »lille« Græshoppefugl, *Glareola Nordmanni*, (der fanger Græshopperne i Flugten)¹.

Kolbés Beretning, fra det sydlige Transvaal. Nogen Tid efter, at jeg havde været i Forbindelse med Hr. Klaassen i Anledning af Stork Nr. 462 (32), fik jeg Brev fra en ung Mand, Hr. Kolbé, der den Gang opholdt sig paa et Seminarium i Pretoria, Hovedstaden i Transvaal. Han havde erhvervet Ringen og vilde nu gerne vide lidt om, hvorledes »these migrating

¹ L. Pittet: Heuschrecken und Störche in Süd-Afrika (Ornith. Beobachter 1912).

stalks« lever i Danmark; jeg antager, at han virkelig mente, vi kalder Fuglene saaledes (»stalk« kan jo udtales omtrent som »stork« og angive Langebens gravitetiske Spanken). Til Gengæld tilbød han at meddele noget om deres Liv i Sydafrika, og omsider modtog jeg da ogsaa de nedenstaaende Oplysninger fra ham.

Storkene ankommer til det sydøstligste Transvaal, Egnene omkring Wakkerstroom (27° 20' s. Br. og 30° 12' ø. L. (Gr.), hvor Landet er hævet mere end 1500 m over Havets Overflade i Slutningen af November og Begyndelsen af December Maaned. De kommer gerne om Morgenens, Kl. 8 à 9, i store Flokke, højt til Vejrs, og sænker sig efterhaanden ned i Skruelinier. Jævnlig kommer der flere Flokke i Løbet af Dagen eller i flere Dage efter hinanden. Og derefter ser man saa de store Fugle spredt i Engene og ellers rundt omkring, spankulerende i Græsset og søgende efter Føde, snart her, snart der.

Folk kan i Almindelighed komme dem en 100 Meter nær, men rider eller kører man, kan man nærme sig dem indtil c. 30 Meter, før de flyver¹. De er strengt fredede; hænder det alligevel, at en og anden ung Mand tankeløst skyder paa dem, og man kan faa ham nappet, maa han op med en svær Bøde; endogsaa indtil £ 50 (c. 900 Kr.). Naturligvis hænder det alligevel nu og da, at en Kafferdreng morer sig med at slaa dem ned med Sten eller Trækøller (»Knobkerries«)². — Storkene flyver ikke ind til Husene, som ligger vidt spredt i Landskabet; Meddeleren har aldrig set en Stork sidde paa et Hus eller hørt noget om, at nogen skulde have gjort det. De fleste Huse omkring paa Landet er tækket med »corrugated iron« (»Bølgeblik«); meget sjældent ser man nu et Straatag. Inde i Byerne er Tagene belagt med Tegl eller med Bølgeblik, men der kommer Storkene naturligvis heller ikke.

Ude paa Græsfladerne fanger Storkene især Græshopper, baade dem, der kan flyve, og unge Dyr, som endnu ikke har faaet Vinger. Der, hvor disse Græshoppelarver er kommet frem af Jorden, holder Storkene til og piller i sig af Hjertens Lyst. Man kan ogsaa se dem gaa løs paa Græshoppeflokkene, naar

¹ Mod Markarbejdere viser de sig endnu mere tillidsfulde (33).

² I Dreyer's »Naturfolkens Liv« (»Frem« 1898) er der S. 229 et (lavet) Billede af en Dreng, der kaster en saadan »Kiri« efter en flyvende Fugl.

disse sidder stille om Natten¹. I øvrigt gøres der Jagt paa Biller, Frøer, Mus og hvad andre Smaadyr, der findes ude paa »the Veld«. Navnlig der, hvor Storkene opholder sig, mens de sover, finder man saa Gylp efter dem, med Knogler, Smaasten og andre ufordøjelige Ting i; men saadanne Gylpklumper er i øvrigt ikke særdeles almindelige. Husdyr eller andre større Dyr, som Storkene træffer omkring paa Græsfladerne, slutter de sig ikke til; de synes at udgøre et »Folk«² for sig selv, som mest holder af at være i Flok med andre af samme Slags. Ved Solnedgang flyver de til deres Nattekvarterer, Klipper eller Skrænterne langs med en Flod, en stenet Høj el. lign.; Medde- leren har ogsaa set dem samles i en lavvandet »Pan«, d. v. s. en lille Søstrækning, hvor det omliggende Land er meget fladt. Derimod sætter de sig aldrig f. Eks. paa andre store Fugles Reder.

Henimod Slutningen af Januar og i de første Dage af Fe- bruar bryder Storkene op fra det sydlige Transvaal. Det be- gynder med, at de en Morgen, naar de har forladt deres Hvile- pladser, ikke som sædvanlig spreder sig over Landskabet, men holder sig tæt sammen, mens de søger Æde. De slaar med Vingerne og jager uroligt efter hinanden. Saa flyver de i store Skruelinier op, og naar de er kommet højt til Vejrs, bliver de ved med at flyve om i mægtige Kredse. En af Fuglene styrer saa som en Pil Nord paa, og alle de andre følger efter. Og siden ses de ikke mere.

Det kan hælde, at nogle Stykker bliver tilbage, naar Kamme- raterne drager bort, men det er sandsynligvis syge Individ³. De kan saa ses at gaa omkring paa Engene hele den sydafri- kanske Vinter igennem; de flyver ganske vist op, hvis man kommer dem for nær, men Vingerne hænger, og Fjerene strutter, naar de staar stille, og man kan, af hele deres Maade at be- væge sig paa, se, at de ikke er rigtig ved det. De har ikke noget bestemt Nattekvarter, men sover der, hvor Natten falder over dem. I Juni 1911 saa Hr. Kolbé to saadanne Efternølere nær ved Wakkerstroom og een i Nærheden af Ermelo⁴.

Da Transvaal har Fastlandsklima, især den vestlige Del af Landet, kan Temperaturen gaa ret langt ned paa denne Tid af Aaret, navnlig naturligtvis om Natten; da fryser det næsten altid

¹ Sign. 27. ² Udtrykket har jeg laant fra Carl Ewalds Eventyr.

³ Altsaa ikke Storke, der frivilligt opgiver deres Europarejse. (Sign. 23).

⁴ Sign. 27, 32 og 33.

noget. Sne kender man ikke meget til; Nedbøren falder navnlig i den sydafrikanske Sommertid. I den sydækvatoriale Vinter 1911 kunde Termometret i Pretoria vise en Kuldegrad for den koldeste Nattetide af indtil $\div 5^{\circ}$ C.¹, medens Temperaturen om Dagen løb op til $+ 15^{\circ}$ C. — Landet ligger jo henved et Par Tusinde m over Havoverfladen. Og i Transvaals Vintermaaner blæser det haardt fra Vest; ofte er det ligefrem Storm, kold og tør, saa Storkene maa være ret haardføre for at holde det ud.

I Syd-Afrikas Sommer 1911 var den laveste Varmegrad om Natten $+ 23^{\circ}$ C., medens Termometret om Dagen løb op til over $+ 40^{\circ}$ C.

Storkene yngler ikke i Transvaal² og bygger heller ikke Rede til at sidde paa. Stort Sønden for 32° s. Br. er det ikke almindeligt at se dem³; dog kan man træffe dem ogsaa her, endog i store Flokke, men i Reglen ikke mange Dage ad Gangen.

De Barys Beretning fra det nordlige Natal. De følgende Meddelelser stammer fra Hr. de Bary, den samme, som sendte mig Efterretning om Stork Nr. 710 (31). Allerede saa langt tilbage som i 1863 drog han ud til Sydafrika, saa han er jo en gammel, veltjent Landmand, hvis Ord har nogen Vægt.

Han skriver, at der for 50 Aar siden var flere Storke i Natal, end der er nu. Man kan ikke aldeles bestemt sige, naar Storkene ankommer til Landet; det beror paa Fugtighedsforholdene i Atmosfæren. Saa længe det er Tørke, viser de sig ikke; først efter rigelig Regn kommer de, saadan omtrent ved Slutningen af Oktober eller i Begyndelsen af November. De kommer ikke i Flokke, som i andre Dele af Afrika, og flyver heller ikke ret højt. Kun to Gange har Hr. de Bary set Storke svæve meget højt til Vejrs; det ene Tilfælde ligger saa langt tilbage i Tiden, at Hr. de Bary ikke erindrer de nærmere Omstændigheder længere; den anden Gang var, kort inden han fandt 710 i April 1912; da opdagede han nogle Stykker meget højt oppe over sig, saa højt, at det var lige netop, han kunde se dem. Det almindeligste er, at man ser Storkene gaa i Græsset, to eller tre sam-

¹ Og det kan blive koldere endnu (se 27).

² Bekræftes under 23 og 32. Meddelere fra S. Rhodesia, Nord for Transvaal, og fra Oranje Fristat, Syd derfor, kender heller ikke noget dertil (20 og 26. Slgn. ogsaa 24 samt 28 og S. 149).

³ Der er faldet en dansk Ringstork paa $33^{\circ} 34'$ s. Br. (29) og en anden paa $33^{\circ} 39'$ s. Br. (30).

men, og hvert saadant lille Selskab synes at have sit bestemte Jagtdistrikt. Og saaledes træffer man dem ogsaa henimod den sydafrikanske Vinter. Hr. de Bary saa det f. Eks. smukt en Gang, kort før han fandt 710, da han kørte en længere Strækning paa Jernbanen i det nordlige Natal. Her var der ingen Hække, og Landet var ganske aabent, saa man kunde se vidt omkring fra Kupévinduet. Og med et Mellemlum af en 3—4 km gik Storkene her parvis eller tre Stykker sammen og søgte Føde.

Storkene er nærmest sky i Natal; nærmere end 100 m kommer man dem ikke. Og særlig er de forsigtige, naar der er skudt efter dem. Ganske vist freder Landets Lov dem som ivrige Græshoppeædere, men det kan alligevel hænde, at naar en Mand gaar med sin Riffel, og han saa ser en Stork staaende et Stykke borte, at han da skyder efter den, fordi den tegner sig som et godt Maal. Og saa lidet interesserer Folk dernede sig for Fugle, at det i Reglen ikke falder Manden ind at gaa hen og tage sit Bytte op; det skulde da kun være for at se, hvor han har faaet sat Projektilet. — Storkene kommer ikke ind til Husene, der ofte er tækkede med »corrugated iron« (»Bølgeblik«). Ikke en Gang i ældre Tider, da Farmene havde Straatag, fløj Fuglene derhen og satte sig.

Derimod gaar de, som sagt, om Dagen omkring i Græsset paa »the Veld« og fanger Græshopper og Biller, uden særlig at slaa sig sammen med de Husdyr, som de træffer derude. Om Aftenen, naar Solen gaar ned, flyver de hen og sidder paa de nærmeste Klipper; en Gang er det blevet sagt Hr. de Bary, at nogle Stykker om Natten tog Plads i Toppen af et stort Palmetræ, der stod mellem Klipperne¹.

Ved Slutningen af April bryder Storkene op fra Natal og forsvinder saa godt som alle paa en Gang; enkelte, der sandsynligvis er syge eller for gamle til at turde paatage sig den lange Rejses Besværligheder, bliver tilbage. Hr. de Bary har selv en Gang ved sydafrikansk Vintertid set saadan en Efternøler, der gik i Kulden og saa ret elendig ud, — mulig var den saaret. Og han kender et andet Tilfælde, hvor en Stork blev tilbage i Nordnatal endogsaa to sydafrikanske Vintre i Træk, fordi den — som det antoges: paa Grund af Alder — ikke var i Stand til at følge

¹ Om Storke, sovende i Træer under deres Ophold i Afrika se 20 og 24. Ogsaa i Europa overnatter Storke i Træer (5, 6, 41, 47). De bygger endog Rede i dem (49 (Kurland) og 35 (Algier)).

med Kammeraterne.¹ Men naar disse kom tilbage om Sommeren, sluttede den sig til dem igen.

Storkene yngler ikke i Natal², og naar de omkommer der-nede, er Hovedgrundene Haglvejr og Bøsseskud.

5. HJEMREJSE FRA AFRIKA.

Storkene drager vel nok hjem ad den samme Vej, som de brugte paa Udrejsen, altsaa gennem de østlige Lande i Afrika, Syriens Kystland (36) og Lilleasien³, over et af de smalle Stræder til Europa og saa videre mod Nordvest. En af mine gamle Elever, Hr. A. Rendtorff, bosiddende i Nærheden af London, men ofte ude at rejse paa det europæiske Fastland, meddelte mig i alt Fald for en halv Snes Aar siden, at han den 27. Marts 1910 saa en stor Mængde, ligefrem Tusinder, af Storke i Maritsadalen mellem Philippopol og Adrianopol. »Enkelte Flokke (25—50 i hver) saa jeg flyve op mod Karadza Dagh⁵, men de fleste var øjensynlig paa Jagt efter Frøer,« skriver han. Det har sikkert været Storke, der vendte hjem til Europa efter deres aarlige Op- hold i Afrika.

¹ Slgn. S. 146.

² Slgn. Anm. 2 S. 147

³ Biskop A. S. Poulsen har gjort mig opmærksom paa det nedenunder citerede Sted i 2. Oplag af den tyske Professor Deissmanns smukke Bog »Paulus«, der er udkommet i Stockholm 1918. Deissmann vandrede i Marts 1909 nede i Cilicien paa de samme Steder, hvor Paulus havde gaaet; han taler om den kvælende Hede ude paa Sletten, som »sedan årtusender har samlat lidelser i sinnene, vilka, när gnistan kommer, urladda sig i eld och brand, i hot och mordlust«, og fortsætter saa:

»Då rördes våra tankar på ett särskilt sätt genom ett sällsamt skådespel på den vida slätten. Från havet kommo flygande högt uppe i luften i oerhörda skaror de från den afrikanska södern mot norr ilande storkarne från Mindre Asien och Europa. Genom Nildalen och Jordandalen hade de kommit över det syriska Antiokia — —; de hade då flugit över bukten vid Alexandretta⁴ och rustade sig nu till flykten över Taurus, somliga skaror provianterande på de vidtsträktta, dimmiga åkrarna, andra ståtligt manövrerande högt uppe i luften, och åter andra redan styrande fram i lugn och säker kurs mot Tauruspassen.«

Om det just er danske Storke, der vælger dette Sted, hvor Deissmann gør opmærksom paa, at Alexander, Korsfarerne og de muhamedanske Hærskarer efterhaanden er gaaet igennem, vides endnu ikke sikkert. Det kunde jo tænkes, at de snarere fulgte Lilleasiens Kyst.

⁴ Eller Bugten ved Iskanderun mellem Lilleasien og Syrien.

⁵ Altsaa mod N.V.

Op igennem Mellemeuropa er adskillige af mine Ringstorke omkommet i den første Halvdel af Aaret (se 39—48)¹. Men mange af de stolte Flyvere naar tilbage til den gamle Egn (se 50—55 og S. 131 flg.).

6. YNGLEPLADS.

Adskillige Storke bygger utvivlsomt Rede i Nærheden af deres Fødested (se S. 131 flg.). Men ikke alle vender tilbage hertil. Det kommer maaske an paa, hvilke Kammerater de slutter sig til paa Rejsen; der maa jo kunne være en og anden af Fuglene, der udøver saa stor Tiltrækning paa en forelsket Stork, at den faar Kæresten til blindt hen at følge sig. En Tønder-Stork har saaledes haft Rede paa Skjærum Mølle pr. Vemb (S. 137), og af jydsk Stork menes 39 at have ynglet i Slavonien, 44 i Brandenburg, medens 49 muligvis havde slaaet Bo i Kurland.

7. HVORFOR BLIVER STORKENE SJÆLDNERE?

I 1897 optegnede jeg sytten Storkereder med Unger her i Viborg, medens der i 1919 kun var tre. Og rundt omkring i Landet er Antallet ligeledes gaaet tilbage. Hvorfor? Ja, der er bl. a. angivet den Grund, at mange Enge efterhaanden er tørlagte, saaledes at Storkenes Fangstpladser er blevet færre eller ringere. Denne Antagelse vil imidlertid ved nærmere Eftersyn ikke vise sig at holde Stik. Der blev saaledes i mange Aar ikke udført Udtørningsarbejder omkring Viborg, og Storkenes Tal aftog dog Aar for Aar².

Det kan heller ikke være saaledes at forstaa, at Storkene forlader Danmark for at bosætte sig i andre Lande; thi ogsaa fra dem hører man, at der er færre Storke nu end før. Fuglene maa ligefrem omkomme et eller andet Sted. Men hvor?

Man kan se angivet, at de mulig kastes i Vandet af Storme og drukner, naar de flyver over Middelhavet³. Men efter Ringmærkningsforsøgene at dømme kan denne Formodning ikke være

¹ En Del af de Storke, der naar op til Østersøen, følger Kysten fra Øst til Vest (se Wüstnei u. Clodius: Der weisse Storch S. 13 (Archiv des Vereins der Freunde der Naturgeschichte in Mecklenburg, 1902) og f. Eks. Clodius: Ornith. Bericht über Mecklenburg (ibid. 1907, S. 118)). Naar de er kommet til Holsten, maa det antages, at de danske Storke flyver Nord paa (46).

² Slgn. Å. Vedel Tåning: Storken i Danmark (D. O. F.s Tidsskrift 1917 S. 71 og S. 75 (Stranges og Saxtorphs Udtalelser)).

³ Kjærbølling-Collin: Skandinaviens Fugle, S. 467.

rigtig; Storkene kommer slet ikke ud over denne store Havflade. Der maa være en anden Grund til deres Død. Vell! Som meddelt under **22** opfordrede jeg i 1912, ved en Artikel i et Transvaalsk Blad, til Udtalelser om Storkens Liv i Sydafrika. Nogen Tid derefter fik jeg fra Læge Pittet, som i mange Aar havde praktiseret i Transvaal, men nu var bosiddende i Schweiz, tilsendt en Artikel, som han havde skrevet til Svar paa min Opfordring¹; han fik nemlig stadig tilsendt Aviser fra Middelburg. I sin Opsats meddeler han bl. a., at mange Dyr, Storke sandsynligvis ogsaa, omkommer i Sydafrika ved at æde Græshopper, som Landmændene dernede har oversprøjtet med Arsenik-Sæbevand og derved dræbt. Efter denne Artikels Fremkomst kunde man flere Aar igennem (navnlig i tyske Tidsskrifter) se den Mening hævdet, at en saadan Forgiftning var Hovedaarsag til Storkenes Aftagen. Jeg har imidlertid jævnlig forespurgt i Sydafrika, hvad man vidste om denne Besprøjtning af Græshopper, og faaet det Svar, at det kendte man ikke noget til (se f. Eks. **23**, **26**, **27** og **33**). Jeg tror derfor ikke paa det.

Storkene er heller ikke særlig efterstræbte til Føde eller anden Brug i Afrika (se **20**, **26**, **27**), og at de, som man har sagt, skulde være i Færd med at skifte Levevis og blive i Sydafrika i den Tid, det er Vinter der, i Stedet for at trække bort, er vist en ubevislig Hypotese (**23**).

Derimod er det faktisk, at der jævnlig findes døde Storke i Afrika (se **20** og **33**), uden at det bestemt kan angives, hvad de er døde af; to Gange har jeg faaet den Besked, at de rimeligvis er blevet dræbt af et Haglvejr (**31** og **35**).

Men det er for lille et Mandefald til at forklare, at den ene Storkerede efter den anden pludselig et Foraar bliver staaende tom. Nogle har da ment, at Ringmærkningen kunde være Skyld i denne sørgelige Kendsgerning: Folk skulde opdage den skinrende Ring paa Fuglens Fod, faa Lyst til at vide, hvad der stod paa den, og derfor efterstræbe Bæreren. Men herimod maa indvendes for det første, at Storkenes Aftagen var begyndt, inden jeg tog fat paa Ringmærkningen, og for det andet, at Ringen, der slet ikke glinser, men hurtig bliver mat graa, er meget vanskelig at se paa den levende Fugl (**13** og **14**).

Nej, der maa være andre Grunde! Det vides, at en ung Stork

¹ L. Pittet: Heuschrecken und Störche in Süd-Afrika (Ornithologischer Beobachter 1912), oversat i »Frem«s »Vor Jord« 6. Apr. 1913 af I. L. M.

er kommet til at hænge i en Pigtraad, og det kan ske, at en og anden dumper ned i en Skorsten. Af 52 Ringstorke, som jeg har faaet Meddelelse om, er dernæst 1 fanget i en Fælde, 1 har slugt en Geddekrog, 2 menes (som omtalt ovenfor) at være dræbt af Haglvej, og 5 er omkommet ved at flyve mod elektrisk Højspændingsledning eller Telefontraad. Dette sidste giver ganske vist c. 10 % af de døde Storke, men det er dog ikke nok til at forklare, at deres Tal stadig og ret hurtigt gaar tilbage.

Men af de 52 Storke vides 26 at være skudt (eller anskudt, hvad der jo bliver det samme, da det ikke er med Skyttens gode Vilje, at Fuglen er undsluppet), og af 13, der er fundet døde, er mulig ogsaa nogle omkommet som Følge af Skudskaar. Her synes altsaa at være en Hovedgrund til vore Venners Forsvinden: 26 af 52 er 50 %, og naar saa mange Storke dræbes, vil det nok i Aarenes Løb kunne mærkes; Storkene formerer sig jo ikke særlig kraftigt: en 2—3 Unger er det hyppigst at se i Rederne¹.

Men hvorfor skyder Folk da Storkene? Ja, det angives f. Eks., at man gør det, fordi disse Grovædere gør Fortræd i Karpedamme (se 47). Det er maaske rigtigt; men hvis Ejeren vilde ofre et stormasket Jerntraadsnæt el. lign. lagt fra Bredden af Dammen et Stykke ud over Vandfladen, mulig til en Stork ikke længer kan bunde, vilde den Skade være afværget, og Karpeejeren, saa vel som Hundreder af andre Mennesker, vilde fremdeles faa Lov til at glæde sig over at se den prægtige Fugl levende. Det siges ogsaa, at Storken tager Fasankyllinger og Harekillinger og derved optræder som Konkurrent til Mennesket, der selv vil have Lov til at dræbe disse Dyr, naar de er udvoksede. Herom har jeg ingen Erfaring. Men det forekommer mig, at en Fasan har saa mange Kyllinger, at det ikke vil mærkes synderligt, om en af dem (eller maaske et Par Stykker) tilfalder Storken. Og hvad Harekillinger angaar, da maa det erindres, at en Stork kun æder, hvad den kan sluge; den sønderdeler ikke sin Mad som f. Eks. en Rovfugl. Hareungerne vil altsaa hurtig blive saa store, at de ikke længer er udsatte for at ædes af Storkene; det kan altsaa i ethvert Tilfælde kun blive en kort Tid, at de er udsat for den Fare. Og almindeligt

¹ Slgn. Vedel Tåning: Storken i Danmark (D. O. F.s Tidsskrift 1917, S. 79), der opgiver noget mere, og Halfdan Lange: Fugleliv i Ribes Omegn S. 58.

kan det i alt Fald ikke være, at Storken tager Harekillinger; jeg har endnu aldrig, skønt jeg dog har set en hel Del Storkegyllp igennem, fundet hverken Hareknogler eller Harehaar i dem¹.

Mangen Gang er en Stork blevet skudt, fordi Manden med Bøssen længtes efter at faa »Ild« i den, og han vilde prøve, om han kunde ramme det gode Maal, der tilbød sig, hvad enten Storken kom flyvende (se **10** og **36**), eller den stod stille (**9** og **13**). Mulig bliver den dræbt af Nysgerrighed; Skytten vil se, hvordan saadan en Fugl ser ud, naar man har den i Haanden (**14**). Jagtloven bryder man sig ikke om i saadan et Øjeblik, i Fald man da er alene.

Det opgives (**37**), at Muhamedanere ikke gør Storkene Fortræd, naar disse udholdende Flyvere først er naaet frem til dem, men der bor ogsaa andre Religionsbekendere i muhamedanske Lande, og jeg har læst, hvordan Masser af saadanne unge Mennesker løber om med en Bøsse dør (ligesom her) og skyder efter hvert et levende Dyr, der kommer dem nær².

Ligeledes meddeles det (se f. Eks. **20**, **26**, **27** og **33**), at den indfødte Befolkning i Sydafrika ikke efterstræber Storkene; de fleste Steder er disse Græshoppeædere ligefrem fredede ved Lov (se Kolbés Beretning S. 145), men selv om de ikke er det, gør man dem ikke Fortræd, fordi de anses for nyttige (**27**, **33**), eller fordi deres Kød ikke er velsmagende (**27**).

Storkene er jo Fugle, der bl. a. paa Grund af det meget hvide i deres Dragt let ses i Landskabet, hvad enten de kommer

¹ I Halfdan Langes »Fugleliv i Ribes Omegn« 1919 fortælles der S. 59: »... og ligeledes er det blevet mig fortalt fra sikker Side, at en Ting, som saas rullende ned af Taget, viste sig at være en Hareunge, der, efter at have sundet sig lidt, tog til Benene og pilede af over Markerne.« — Jeg tror, at Langes Meddelelse har set fejl. I alt Fald har jeg i mere end 10 Aar haft Lejlighed til at gøre lagttagelser ved en Storkerede i faa Meters Afstand, men aldrig set, at Ungerne er fodret med andet, end hvad de gamle hulkede op til dem. Og en Hareunge, som har været klemt, samt rystet og dasket mod Jorden, til den ikke længer har rørt sig, og som derefter er blevet slugt, er der næppe saa meget Liv i, selv efter kun nogle Minutters Forløb, at den kan tage synderlig til Benene, end sige »pile af«.

² Se f. Eks. hvad den danske Missionær E. Prip fra Damaskus udtaler og Prof. Thienemann offentliggør i Zool. Jahrb. Supplement XII, 1910, S. 672: »... jeg ved, at der her i Landet daglig — jeg siger det med Sorg — bliver fanget og skudt i Tusindvis af Fugle, store og smaa ...«

flyvende eller sidder stille, og naar de paa deres lange Vej, maaske 10 Tusinde km frem og lige saa langt tilbage, Aar efter Aar stadig er efterstræbt af Mennesker, er det ikke underligt, at de bliver sjældnere og sjældnere. Navnlig synes jeg nok, at tyske Fasanerier ødelægger en urimelig stor Mængde af dem (se bl. a. 47)¹.

Hvor vilde det dog være til Fryd for utallige, smaa og store, Kvinder saa vel som Mænd, om vi, herhjemme og ned gennem Europa, kunde blive enige om, aldrig at gøre en Stork Fortrød, — aldrig at dræbe denne pragtfulde Lufthavs-Sejler, Lykkefuglen for saa mange, selv om den naturligvis nu og da kan gøre Mennesker lidt Skade! Om man vilde ofre Sportsglæden ved at skyde den ned for Glæden over at se den leve og røre sig! Saa kunde baade vi og vore Børn i mange Aar faa Lov til at se den suse hen over Markerne eller spanke omkring derude, samt have dens kraftige Farver og elegante Skikkelse til at pynte paa vort Hus, ligesom vore Fædre har haft det. Vi vilde hvert Foraar betages af den Poesi, Storkens Ankomst bringer med sig fra de fjerne Lande, og mange flere af os kunde fornøje sig Sommeren igennem ved at se dens morsomme Familieliv.

Ethvert Menneske har jo Trang til at forny sig ved at optage Indtryk fra den uforfalskede, den vilde Natur!

¹ Å. Vedel Tåning skriver i D. O. F.s Tidsskr. 1917, S. 76: »Deutsche Jägerzeitung 1911 angiver, at der i Jagtsæsonen 1910—11 i Plesz alene blev skudt 119 Storke.

I »Kosmos« 1917 findes S. 112 en varmt skreven Artikel i Anledning af, at 16 Storke staar opført under »Raubzeug«, der er skudt i Aaret 1916 paa et større østpreeussisk privat Jagtdistrikt. Stykket ender saaledes: »... her maa enhver, der har Kærlighed til og Sans for vort tyske Hjem og dets Ejendommeligheder, hjælpe med, for at disse Værdier kan blive beskyttede og bevarede.«

I Archiv des Vereins der Freunde der Naturgeschichte in Mecklenburg 1913, S. 170—172, udtaler ogsaa G. Clodius sig meget skarpt mod de Jagt-liebhavere, der hvert Aar dræber et stort Antal Storke. Clodius er ligesom jeg ikke i Tvivl om, at det er Jægerne, som vi skal henvende os til med Bøn om Skaansel mod Storkene. »De vil glimre,« skriver han, »nemlig derved, at der paa deres Revier paa den og den Dag, da de kommer anstigende med Kreti og Pleti til Skyderi, bliver dræbt saa og saa mange levende Væsener; jo større Bunken af døde Dyr er, desto bedre; desto større er Berømmelsen; desto flottere er Jagtherren.«

Og saaledes ser man jævnlig Tyskere skrive!

SUMMARY.

It is practical to ring the storks as half-grown nestlings. They sit down when the marker approaches; he covers them with a dark-coloured cloth or with a large and intransparent catcher. Now their feet can be stretched back and ringed.

The parent-storks will not be frightened; sometimes they witness the marking, standing on a chimney or somewhere else in the vicinity.

The »rings« (aluminium bands, 53×15 mm and 2 mm thick, folded into a circle) are at present stamped with the word "Adresse" besides my name and residence as well as with a number and letter of control, 5 mm in height; the inscription is erect, when the bird is standing.

Ingluvials can be gathered from and near the nests. Often they measure $3 \times 4 \times 5$ cm and contain hairs of mice and moles, bones and claws of moles, wings of beetles, stones etc.

1901—1919 incl. upwards of 1500 storks have been marked; 59 of them are mentioned in this paper.

Generally the young storks cease returning to their nests in the evening primo or medio August, while the parents may still be seen for some nights sleeping on the chimneys in the neighbourhood.

One of my marked storks has flown abt. 250 kilom. a day on its outward passage, another abt. 300 kilom.

I suppose the storks follow the peninsula of Jutland southward; then they fly E. and S.E. along the Oder, across the West Carpathian mountains (or through the passes, e. g. the Jablunka Pass), further S.E., till they reach the Transylvanian passes (the Törzburger Pass e. g.), through the Balkan peninsula, across the Bosphorus or the straits of the Dardanelles, then presumably along the coast of Asia Minor and Syria to Africa and along the eastern side of that continent to the Transvaal, Natal and other parts of South Africa.

Here the storks stay while it is winter in Denmark. They find their food (e. g. locusts) on the Veld (grass-fields); (hence their common name of "locust-birds"); or they live near rivers, etc. They are rather shy, yet confident towards field labourers. They never sit on the houses or on the nests of great birds. They sleep on trees or rocks and do not breed in South Africa. My correspondents do not believe that they commonly perish by eating poisoned locusts, nor do they think that ever increasing numbers of them stay in South Africa, while their comrades are breeding in Europe. Those individuals, which remain in the South African winter, are invalid, perhaps wounded by a native or by a hail-storm, and they often suffer from the cold.

Sometimes a dead one can be found.

The storks return by the same route as they arrived in the winterquarters.

Some of them seem to breed in other countries than Denmark; many come back to their old homes. While the young ones are undeveloped, one of the parents always watches them, and by means of a good field-glass the number of a marked stork can be read. Up to the time of writing four marked, breeding storks have been identified in this way, three in their native places; the fourth 155 kilom. away.

The number of storks is rapidly decreasing in Denmark as in other countries. The main cause of this calamity is that the beautiful and characteristic birds are shot during their passage through the middle of Europe, at pheasantries and fish-ponds.

If man (*Homo sapiens*) would only keep the stork away from these localities, e. g. by means of wire-netting and blank shots, so that the bird was never killed, thousands of people, men and women, would year by year be able to enjoy the sight of this splendid sailer of the air, the bird of happiness, the ornament of our fields and our houses.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
Indledende Bemærkninger.....	91
Storkemærkning.....	92
Ringe.....	99
Gylp.....	100
Erhvervelse af døde Ringstorke.....	101
Meddelelser om de udsendte Forsøgsstorke.....	102
Danske Ringstorke, som er truffet i Danmark under deres Bortrejse derfra	103
Danske Ringstorke, som er omkommet i Mellemeuropa under deres Bort-	
rejse fra Danmark.....	104
Danske Ringstorke, som er truffet i Afrika paa deres Rejse bort fra Dan-	
mark eller under deres Ophold i den sydafrikanske Sommer (medens	
det er Vinter i Danmark).....	110
Danske Ringstorke, som er truffet i Afrika paa den Tid, da Storkene plejer	
at have Rede herhjemme.....	118
Danske Ringstorke, som er omkommet i Asien (nær ved Middelhavet) paa	
deres Hjemrejse (eller i Yngletiden).....	123
Danske Ringstorke, som er truffet i Mellem-(og Øst-)europa, hovedsagelig	
i Yngletiden.....	124
Danske Ringstorke, som er omkommet i Danmark efter at være vendt hjem	128
Ringstorke, der er vendt tilbage til Danmark og har ynglet der.....	130
Nogle Resultater af Storkemærkningen.....	140
1. Tidspunktet for Afrejsen fra Danmark.....	140
2. Trækretning bort fra Danmark.....	141
3. Rejsens Hastighed.....	142
4. Storkenes Liv i Sydafrika.....	143
5. Hjemrejse fra Afrika.....	149
6. Yngleplads.....	150
7. Hvorfor bliver Storkene sjældnere?.....	150
Summary.....	155
